cum omnia hæc geri dicerentur in alieno territorio, & tamen perpetuò id ſervatum fuit.

Et quintò demum, quia cum huic Eccleſiæ annexa etiam ſit Eccleſia Cathedralis Cannenſis, in cujus diœceſi, ſeu territorio ibi adjacente vivit aliquis populus, licèt adventitiùs occaſione ſalinarum, & culturæ bonorum, ibi verò non adſit Eccleſia Cathedralis materialis, ſed iſta loco illius Cathedralis deſerviat, eamque repræſentet, utique impracticabiles eſſent omnes actus concernentes jus diœceſanum & parochiale, dum perneceſſe oportet ſaltem per tranſitum eos exercere in hoc territorio; Et ideò cum in his omnibus, quæ important quid magis, abſque dubio, certa & inconcuſſa ſit obſervantia, multò magis id dicendum eſt quoad dictos actus affixionis edictorum & cedulonum, quæ ſunt quid minùs, neque formale juriſdictionis exercitium importare dicuntur, ut ſupra.

23 Ideòque dicebam, quod quando Sedes Apoſtolica huic Archiepiſcopo hanc ſedem fixam conſtituit, cùm Eccleſia, Capitulo, & clero, ita proviſionaliter ſubrogatis. Cenſetur per neceſſarium antecedens dediſſe quoque jus territoriale impropriè, & incompatibiliter cum loci Ordinario, abſque abſurdo, vel inconvenienti dando duo capita in uno corpore ſive duos ejuſdem territorii dominos in ſolidum, ſed cùm illa compatibilitate, quæ diverſis reſpectibus dari poteſt in eodem prædio, ſeu fundo materiali, quia nempè unus ſit dominus, alter verò, jure ſervitutis poſſit percipere fructus, vel paſcua cum ejus animalibus, ſive habere jus viæ, & tranſitus, cùm ſimilibus, quia territorium eſt quidem Ordinarii Tranen. qui tamen pati tenetur hanc ſervitutem erga Nazarenum; Sive juxta illum plurium Superiorum & Prælatorum concurſum, qui in eodem loco, cùm reſpectuum diverſitate conſideratur ſupra in Toletana *diſc.* 1. Ac etiam juxta eam ſervitutem, quam Parochus intra ejus territorium, ſeu fines propriæ parochiæ, pati cogitur erga alterum Parochum habentem curam per capita hominum, ſeu per familias, ut in pleriſque locis praxis docet, juxta optimam doctrinam Geminiani *in cap. licet, canon. nu. 6. verſ. Paulus diſtinguit, de electione in 6.* ubi quod ſi quis habet parochiam per capita hominum, ſeu reſpectu certarum perſonarum & familiarum, tale jus parochiale non cohæret territorio, ſed tamen illud eſt exercibile in quocumque loco illæ perſonæ morentur, & ſic jure ſervitutis, quam ita reliqui Parochi in proprio territorio, propriiſque finibus pati coguntur,

24 Circa tertium punctum facultatis faciendi poſſeſſiones per dictum Oppidum; Juſta, & probabilis mihi viſa eſt reſolutio, ut ſcilicet in hoc deferendum eſſet conſuetudini, ſeu obſervantiæ, ſine qua non poteſt quis, quamvis exemptus & privilegiatus, extra proprium ambitum, in territorio Parochi, vel Diœceſani abſque unius, vel alteriùs conſenſu proceſſiones facere, ex collectis per Barboſ. *in ſumma Apoſtolicarum deciſionum,* verbo *proceſſio, collectan.* 605. & paſſim; Eſt benè verùm, quod hæc obſervantia, quæ certa in facto præſupponebatur, magnam habet congruentiæ rationem, ob dictas alias circumſtantias. Sed quando non adeſſet, id de jure prætendi non poſſet, cùm iſte dicatur actus voluntarius, ac devotionis, unde dici non poteſt antecedens, vel conſequens neceſſarium juris Cathedratici & Epiſcopalis, ac ſibi demandatæ juriſdictionis.

25 Quoad quartum punctum facultatis deputandi in iſta Eccleſia Confeſſarios, qui omnibus ad eam accedentibus penitentiæ Sacramentum adminiſtrare poſſent, quamvis eſſent de clero & populo dicti Oppidi, & ſic ſubjecti ipſi Ordinario loci, eoſque abſolvere etiam à caſibus per ipſum Ordinarium reſervatis; Non controvertebatur ex parte dicti Diœceſani, ſeu Ordinarii, facultas hujus Archiepiſcopi approbandi ejus ſubditos, eiſque dandi facultatem exercendi penitentiæ Sacramentum in propria Eccleſia; Sed procedendo cùm iis, quæ habemus de Abbatibus & Prælatis inferioribus, Sæcularibus, & Regularibus exemptis in eorum Eccleſiis, Monaſteriis, vel domibus, dicebatur id ſolum fieri poſſe cùm propriis ſubditis, non autem cum illis de clero & populo, quia dicuntur oves commiſſæ ipſi Ordinario, ſine cujus licentia, quilibet inferior Prælatus, quantumvis exemptus, non poteſt cum eis ſe ingerere in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ut ſatis frequenter *hoc eod. tit. habetur in Toletana, in Vulturarien. Faventina, Maceraten. & in aliis.*

26 Verùm fallacia manifeſta erat in applicatione hujuſmodi propoſitionis, in ſuis caſibus alioquin veræ, Procedit enim in illis Prælatis inferioribus, Regularibus, vel ſæcularibus, qui juxta antiquum & nativum ſtatum, erant etiam de clero & populo ipſius Diœceſani, ejuſque ſubditi, deindè verò dativam, ſeu privilegiativam exemptionem paſſivam tantùm obtinuerunt, ex qua inferri non poteſt ad aliquam juriſdictionem, ſeu jus activum in clerum & populum; Hoc autem non congruit caſui præſentis controverſiæ, quoniam iſta Eccleſia, utpotè habens jura Cathedratica, ſeu Metropolitica ipſius Eccleſiæ Nazarenæ impeditæ, ſaltem intra ejus ambitum, perneceſsè dicitur conſtituere proprium territorium omninò ſeparatum à reliquo territorio, ſeu Diœceſi Tranen. juxta caſum, de quo in fortioribus terminis reſpectu Prælati inferioris habetur in Montis Caſſinen. *deciſ.* 373. *par.* 11. *rec.* & de quo agitur *in Marſicana, hoc eod. tit. diſc.* 18. Sive juxta alterum, *de quo in Caven. collationis ordinum, deciſ.* 31. poſt Tondut. *de penſion.* Imò clariùs, ſeu fortiùs, quoniam illi ſunt Prælati inferiores, quibus non congruit terminus diœceſis, & territorii, ſeu juriſdictionis Epiſcopalis propriè, & per veritatem, ſed impropriè, & per fictionem, vel ſimilitudinem; In præſenti autem agitur de Epiſcopo, cui omnia prædicta, propriè, ac per veritatem congruunt, unde verè & propriè ſumus in caſu Eccleſiæ, quam Epiſcopus Feſulanus habet in Civitate Florentina, quoniam ibi reputatur tanquam Epiſcopus, illaque Eccleſia deſervit loco Cathedralis, ut per Abb. *in cap. ſuper eo, de parochis, nu.* 6. Lapum *alleg.* 139. ubi etiam Calderin. Rot. *dec.* 207. *n.* 5. *p.* 2. *diverſ.* de quibus ſup.

27 Et licet pro ratione dubitandi dici poſſet, caſum d. Epiſcopi Feſulani eſſe diverſum, quoniam non ſolùm habet ſub ſe clerum ſervitio dictæ Eccleſiæ addictum, ſed etiam aliquam partem populi intra certas vias, ſeu fines in ipſa Civitate viventis, Nihilominùs hæc dubitandi ratio etiam ceſſat, quoniam ut ſupra circa hoc objectum inſinuatum eſt, iſte Archiepiſcopus habet etiam populum ſæcularem viventem in diœceſi, & territorio Cannenſi ibi adjacenti, cujus reſpectu iſta Eccleſia eſt Cathedralis, non per ſubrogationem, vel fictionem, ſed per veritatem, unde propterea hic Archiepiſcopus habere videtur aliquod majus jus.

28 Quo poſito, de plano reſultare dicebam (& S. Congregatio admiſit) iſtos Confeſſarios liberè poſſe in eorum Eccleſia pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrare, etiam civibus & incolis ipſius Oppidi, eoſque a caſibus reſervatis quoque abſolvere, eodem modo, quo ſaltem de communi & recepta conſuetudine id fit, ac ſervatur in una diœceſi quoad illos alteriùs diœceſis ad eam accedentes, ut ex Navarr. Molpheſ. Fagundez, & aliis habetur apud Barboſ. *de Epiſc. alleg.* 52. *n.* 15. Eo quia Confeſſarii non poſſunt in illo actu diſtinguere unum populum ab altero, ſive cives à forenſibus; Et quamvis quoad caſus reſervatos conſideraretur fraudem de facili committi poſſe, atq; eludendo reſervationem factam à Diœceſano, adire iſtos Confeſſarios, ac ab eis abſque impedimento abſolutionem obtinere; Nihilominùs id percutit conſcientiam ipſorum ſubditorum, de quo ipſi videant, non autem defectum poteſtatis ipſorum Confeſſariorum, quoniam in omnibus locis exiſtentibus in confinio diœceſum, præſertim verò in Italia, & magis in iſta provincia, in qua, ut advertitur *in Burgen. erectionis Cathedralis infra, ſub tit. de præeminent. diſc.* 6. ferè omnes Epiſcopatus conſtituuntur ſine diœceſi, ex ſolis Civitatibus nimiùm adjacentibus, itaut Epiſcopi videantur potiùs tot Parochi cùm uſu Pontificalium, & juriſdictione Epiſcopali, nimiùm de facili id practicari poteſt, ideòque nulla ſubeſt ratio differentiæ.

29 Idemque, quod dicitur de facultate approbandi Confeſſarios, & adminiſtrandi Sacramenta. In omnibus, ac magis de plano procedere dicebam circa facultatem concionandi ipſi Archiepiſcopo competentem in ipſa Eccleſia, ſeu aliis, id agendi licentiam præbendi, cùm fieret in propria Eccleſia Cathedrali, & in proprio territorio ut ſupra, extra diœceſim & territorium dicti Archiepiſcopi Tranen. Quod expreſsè tanquam abſolutum agnovit, & canonizavit eadem Sac. Congregatio, quæ proindè invalidas declaravit cenſuras à d. Tranen. imprudenter de facto promulgatas contra quemdam concionatorem Regularem, qui de mandato, & licentia hujus Archiepiſcopi in hac Eccleſia in Adventu prædicaverat; Et quidem omninò incongruum, ac irrationabile eſſet, quod Archiepiſcopus in loco propriæ, ac fixæ reſidentiæ, prohibendus eſſet, cum proprio Capitulo, & clero, ac in propria Eccleſia Cathedrali & Metropolitica prædicare, vel audire ſtatutis temporibus verbum Dei, potiſſimè, dum adeſt etiam dictus populus diœceſis Cannen. cui ex debito, Epiſcopus verbum Dei prædicare tenetur, vel curare, ac efficere, ut alii prædicent, cùm ut ſupra non agatur de Prælato inferiori, & de Eccleſia exempta in diœceſi, vel territorio alteriùs Ordinarii, in quibus terminis procedit prohibitio.

Cla-

Clarum idcircò erat æquivocum ſcribentium pro Diœceſano, regulandi iſtam Eccleſiam, atque hujus Archiepiſcopi poteſtatem, cum dictis terminis Prælatorum inferiorum in Eccleſiis ſubordinatis, ac ſimpliciter exemptis intra diœceſim exiſtentibus, cùm ageretur de Eccleſia Cathedrali, cujus Prælatus eſt Epiſcopus per veritatem, habens plenam juriſdictionem Epiſcopalem, & potiſſimè illam collationis ordinum, in qua poſt Concilium Tridentinum, ſtrictiùs quam in omnibus aliis materiis proceditur, itaut etiam quoad Prælatos habentes territorium ſeparatum cum qualitate Nullius, & qui veri Ordinarii dicuntur, adhuc aliqua ſuperſit difficultas, ut habetur *in Mutinen. ſeu Carpen. hoc eod. tit. diſc.* 16. Atque hinc advertebam, quod literæ Pii V. regiſtratæ apud Ughellium *d. 7. tom. Italiæ ſacræ,* editæ occaſione conceſſionis Eccleſiæ Sancti Bartholomæi, in quibus expreſsè enunciatur facultas prædicandi, ac adminiſtrandi ſacramenta, illud præſertim pœnitentiæ, non continebant novam conceſſionem, ſeu privilegium, ſed potiùs explicationem ejus, quod de jure ineſt.

30 Demum quoad ultimum punctum genuflexorii, cum ſtrato, & pulvinaribus, aliarumque præeminentiarum, in reliquis hujus Oppidi Eccleſiis ſæcularibus, & regularibus S. Congregatio illum remiſit S. Congregationi Rituum, cujus iſtæ materiæ ſunt peculiares. Adhuc tamen mihi videbatur ſine dubio ad favorem hujus Archiepiſcopi referbendum eſſe, quoniam non agitur de Epiſcopo extero, ibi per tranſitum, ſeu aliàs accidentaliter jure privatæ perſonæ commorante, ſed de habente propriam ſedem fixam & continuam reſidentiam, unde publicè incedit in habitu Epiſcopali; Quo poſito, prorſus incongruum eſt, hujuſmodi præeminentias illi denegandas eſſe, ſtante præſertim conſuetudine, cui in iſta præeminentiarum materia omninò ac principaliter defertur. Ac etiam quia, ſi juxta firmata per Rotam *d. deciſ.* 106. *part.* 10. *rec.* in toto iſto Oppido ejuſque territorio, quinimò & per univerſum Orbem, poteſt hic Archiepiſcopus erigere crucem, ac deferre mozzettam, quæ ſunt ſigna juriſdictionalia, multo magis habere debet hæc jura præeminentialia & honorifica; Accedente etiam quadam antiqua declaratione Sacr. Congregationis uſque ab anno 1568. per quam dicitur, ut præſente etiam Vicario Generali ipſius Archiepiſcopi Tranen. locus dignior & cum majori præeminentia debeatur huic Archiepiſcopo quamvis in Eccleſia ſub juriſdictione ipſius Diœceſani, unde hic punctus videbatur omninò planus; ita etiam docente obſervantia, nedum individua, ſed etiam generali, vel ſimili dicti Epiſcopi Feſulani in Civitate Florentina. Atque dari poſſet etiam caſus in Protectore Almæ domus Lauretanæ quando non eſſet Cardinalis, ſed aliquis Epiſcopus, ſeu in dicti Protectoris Vicario, qui eſſet Epiſcopus, vel Prælatus.

S U M M A R I U M.

1 *An & quando præfigendus ſit numerus ordinandorum ad diſc.* 20.

2 *De aliis punctis diſputatis in eodem diſc.* 20.

ANNOT. AD DISC. XX.

1 QUinque fuerunt hujus controverſiæ puncti in diſcurſu inſinuati; Atque ſuper eorum primo præfixionis determinati numeri Clericorum, aſſumpta denuò diſputatione in eadem Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium; Cum Archiepiſcopus Tranenſis curaſſet, ut Miniſtri Regii, ac etiam Agentes Communitatis conquererentur de exceſſivo numero non permittendo, idque non modicam faceret impreſſionem (& quidem meritò) Dicebam ſcribendo pro Archiepiſcopo Nazareno, quod id reſpiciebat numerum Clericorum in genere, ob præjudicium, quod tam Regiæ juriſdictioni, quam etiam Communitati exindè reſultat ratione Eccleſiaſticæ immunitatis realis, & perſonalis, nullatenùs curato, an Clerici promoverentur per unum, vel per alterum Prælatum, ſive an unius, vel alteriùs Eccleſiæ ſervitio adſcriberentur; Et per conſequens, quod dum tam Regis, quam Communitatis juſta conqueſtio percutiebat etiam ipſum Diœceſanum, quando iſte vellet, vel deberet in hoc parce agere, dabam manus, ut idem fieret à Nazareno, non autem ut ipſe Diœceſanus vellet præcipi debere alteri jejunium, ſibi verò licitum eſſet ad ſatietatem, & ultra crapulari; Ac propterea me laudante, imò proponente prodiit reſcriptum, quod uterque abſtineret à novis Clericorum ordinationibus, inconſulta ipſa Sacr. Congregatione, quoniam reverà hinc inde mihi non placebat tantus numerus, cum evidenti Communitatis, & Sæcularium ſupplantatione, ideòque nimium commendabile eſſet id, quod in diſcurſu inſinuatur, ut ſcilicet ubique generica fieret numeri præfinitio ad proportionem populi.

Quatenùs vero, ſecluſa dicta conſideratione præjudicii Regis, & Communitatis, pertinet ad punctum quæſtionis inter ipſos Prælatos, dicebam, etiam cum ſenſu veritatis, quod injuſta eſſet querela; Siquidem tunc poſſet Diœceſanus conqueri, quando per magnum numerum Clericorum, qui huic Eccleſiæ adſcribuntur, ipſe penuriam pateretur promovendorum pro ſervitio ſuarum Eccleſiarum, ſed cum id in facto non verificaretur, non videbatur quidnam ſua intereſſet, an illi de populo, qui per ipſum non aſſumuntur, ſint potiùs laici, quam Clerici hujus Eccleſiæ, excepto quodam nimium remoto intereſſe potiùs Parochi, quam diœceſani ob exemptionem à cura animarum, & à juriſdictione parochiali, ſed iſtud intereſſe, juxta communem praxim in hoc propoſito non ſolet reputari conſiderabile.

Atq; ad id probandum deducebam exemplum practicum Regularium, qui juxta contingentias in aliquibus Civitatibus, & locis etiam mediocribus ob reddituum, & bonorum affluentiam habent Monaſteria numeroſa magis Civitatibus congrua, ideòque ſequitur, quod perſonæ de illo clero, & populo aſſumunt ſtatum regularem, atque fiunt Religioſi in aliquo conſiderabili numero habita loci proportione, ſed non per hoc diœceſano conceditur id impedire, niſi quando reſultaret dictum inconveniens, quod ita aliæ Eccleſiæ remanerent ſine miniſtris, & cultu, cum juſtè Sac. Congregatio ejus arbitrium interponeret; Multò igitur magis in præſenti, quod iſte Archiepiſcopus conſiderandus non eſt tanquam ſimplex inferior Prælatus nativè ſubditus diœceſani, ſolumque accidentaliter, & privilegiativè exemptus.

2 De duabus autem Eccleſiis particularibus ſubjectis diœceſano, nempè S. Mariæ, & S. Jacobi in diſcurſu enunciatis, agitur *ſub tit. de Paroch. diſc.* 27. occaſione controverſiæ juris ſepeliendi inter eas vertentis; Et de alia Eccleſia S. Sepulchri Religionis Jeroſolymitanæ, agitur infrà, *ſub tit. de præemin. diſc.* 9. occaſione agendi de quæſtione præcedentiæ.

Alter punctus eſt circa affixionem Edictorum, & Cedulonum in locis publicis, atque ſuper hoc alia hucuſque habita non fuit diſputatio, minuſque ſuper tertio proceſſionum, & ſuper quarto Confeſſariorum.

In quinto autem honorificorum tractatuum, qui remiſſus fuit Sacræ Congregationi Rituum, ab iſta prodiit reſolutio favorabilis Archiepiſcopo Nazareno, ut ſcilicet Regularibus licitum eſſet in eorum Eccleſiis exemptis honorificè eum tractare, quodque incivilis modus, quem ipſe Diœceſanus tenere velit in ſuis Eccleſiis, vel ab ejus miniſtris, & ſubditis teneri mandet, non debeat arctare exemptos, iis exceptis, qui juriſdictionem denotent, ut ſunt thronus erectus, & erectio Crucis, ac benedictio populi, & delatio mozzettæ, ſive uſus pontificalium, juxta diſtinctionem, de qua infra, *hoc eod. tit. diſc.* 31. ubi de materia exercitii juriſdictionis, vel uſus pontificalium in aliena Diœceſi, ibique loca concordantia allegantur.

AMALPHITANA JURISDICTIONIS

PRO ARCHIEPISCOPO AMALPHITANO CUM ARCHIEPISCOPO SALERNITANO.

Caſus in poſſeſſorio deciſus per Rotam pro Amalphitano.

Eccleſia exiſtens intra fines unius Diœceſis, ſi perpetuò alteri Cathedrali, vel Metropolitanæ uniatur, an efficiatur de hac Diœceſi cum implicita territorii ſeparatione, itaut in Epiſcopum hujus novæ Eccleſiæ, cui facta eſt unio, tranſeat omnimoda juriſdictio Epiſcopalis privativè ad primum, vel potiùs remaneat in priori ſubjectione.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*

2 *In poſſeſſorio retinendæ non quæritur de juſtitia negotii principalis, & exceptiones rejiciuntur ad petitorium.*

3 *Quomodo tute dicatur probata ſituatio in diœceſi, & num.* 8.

4 *In juriſdictionalibus ſola juris aſſiſtentia ſufficit ad manutentionem.*

5 De-

5 *De exceptionibus contra teſtes etiam in poſſeſſorio ſummariiſſimo.*
6 *Vt acquiratur contra Ordinarium juriſdictio privativa, requiritur ſcientia & patientia.*
7 *Vbi poſſeſſorium pendet à petitorio, iſtud eſt terminandum.*
8 *De probatione ſituationis in diœceſi.*
9 *Eccleſia unita fit prædium illius, cui facta eſt unio.*
10 *Quomodo id intelligatur, & ad quos effectus.*
11 *Ex præſuppoſito, quod alter ſit Ordinarius, & Diœceſanus tollitur ſeparatio territorii, & aſſignatio alteri Eccleſiæ.*

D I S C. XXI.

1 CUm Metropolitana Eccleſia Salernitana, ob illorum temporum calamitates, in aliquo depreſſionis ſtatu reperiretur, Nicolaus V. ut ejus neceſſitatibus conſuleret, illi perpetuò univit, ſuppreſſo Abbatiæ titulo, Monaſterium S. Mariæ de Erchia Ordinis S. Benedicti, ſitum in diœceſi Amalphitana, cujus Eccleſiæ annexa eſt cura animarum cujuſdam populi ibi adjacentis, cum facultate illam in futurum exercendi per Vicarium, ſeu miniſtrum, quod etiam fecit de quadam alia Eccleſia ſita in diœceſi Nucerina; Cùmque tractu temporis Vicarius hujus ſecundæ Eccleſiæ prætenderet illam effectam eſſe de omnimoda juriſdictione & ſuperioritate ſui Archiepiſcopi independenter ab Ordinario Nucerino, Orta controverſia, & introducta cauſa uſque ab an. 1592. coram judice deputato, deindè verò commiſſa alteri de voto Rotæ ſub die 1. Martii 1627. coram Pirovano contra Salernitanum reſolutum fuit, ut patet ex deciſione deſuper edita impreſſ. *deciſ. 41. part. 5. rec.* Cùmque etiam Vicarius deputatus in hac altera Eccleſia, ſe de facto intruſiſſet in juriſdictione ſpirituali, cum dicto populo, cujus curam habebat, atque ſubjectionem Archiepiſcopi Amalphitani recuſaret, prætendendo omnimodam juriſdictionem ſpectare ad ſuum Salernitanum, de cujus dominio Eccleſia effecta erat, Introducta cauſa in Rota coram Albergato, Cùm ego ſcribens pro Amalphitano, opportunum cenſuerim, ſuſpenſo petitorio, inſiſtere in ſolo poſſeſſorio ſummariiſſimo retinendæ, ſtante bene probata quaſi poſſeſſione viſitandi, aliaque faciendi, juriſdictionis delegatæ & ordinariæ reſpectivè exercitium concernentia. Idcircò dato dubio *An & cui dandum eſſet mandatum de manutenendo, in hujus juriſdictionis exercitio*, ſub die 29. Maji 1654. prodiit reſolutio Amalphitano favorabilis, cui Salernitanus acquievit, dum huc uſque cauſa ulteriorem progreſſum non habuit, ob dicti mandati de manutenendo executionem præſervatam etiam ex reſcripto Signaturæ Juſtitiæ, cum conſueta clauſula *ſine præjudicio* in commiſſione appellationis porrecta per dictum Salernitanum.

Quamvis autem deciſio deſuper edita, innixa actibus poſ-
2 ſeſſoriis ex parte Amalphitani probatis, ac etiam aſſiſtentiæ juris reſultantis ex ſituatione Eccleſiæ intrà diœceſim, in ſolo poſſeſſorio reſpondendo, quoad reliqua hincindè deducta ſuper meritis negotii principalis, pertranſierit cum conſueto axiomate, ut tanquam reſpicientia petitorium, & altioris indaginis, ad illud referenda ſint, neque in hoc ſummariiſſimo poſſeſſorio admittenda, in quo non quæritur de juſtitia, vel injuſtitia, ſed ſpectatur nudum factum poſſeſſionis, ex copiosè collectis per Poſt. *hoc tract. de manut. obſerv.* 42. ubi de hujus vulgaris & quotidiani axiomatis pluribus declarationibus, Nihilominùs cum ex parte præſertim ſcribentium pro Salernitano tam in Rota, quam in Signatura deducta eſſent omnia, quæ in petitorio etiam prætendebantur, idcirco licuit efformare etiam judicium pro veritate ſuper negotio principali ad favorem hujus partis.

Diſtinguendo autem, juxta ordinem tunc tentum, cauſam
3 in duas inſpectiones, unam in poſſeſſorio, alteram verò in petitorio, ac meritis negotii principalis; Quatenus pertinet ad primam, cum per alteram partem imprudenter producta fuiſſet dicta Bulla unionis, in qua enunciatur hujuſmodi Eccleſiam eſſe ſitam in diœceſi Amalphitana, cum facultate Salernitano conceſſa, omnia ejus emolumenta percipiendi, aliaque Abbati & Monaſterio alias competentia exercendi, inhibendo loci Ordinario, ne illum deſuper impediret, exindè remanebat, clarè, & ex propria confeſſione probata ſituatio, cujus etiam plura alia adminicula concurrebant, illud præſertim quaſi poſſeſſionis in exercitio juriſdictionis.

4 Qua ſituatione poſita, reſultat juris aſſiſtentia, quæ in juriſdictionalibus ſola reputari ſolet ſufficiens ad manutentionem ex deductis apud Mantic. *dec.* 322. Cavaler. *dec.* 193. Buratt. *deciſ.* 140. Piſcien. Juriſdictionis 24. Martii 1651. Corrado *dec. 128. part. 11. rec.* cum aliis in deciſione; Quod deindè latiùs in aliis ſimilibus controverſiis firmatum fuit, præſertim in aliarum Magiſtra Toletana 27. Januarii 1662. coram Bevilaqua, de qua *diſc.* 1. Multo magis, concurrentibus etiam probationibus actualis poſſeſſionis cum viſitationibus ab anno 1572. uſque ad annum 1646. continuatis, exigendo rationes ad formam Concil. Trid. ab adminiſtratoribus aliquarum Confraternitatum & piorum operum, nec non demandando Vicario exercenti curam animarum, & adminiſtranti ſacramenta obſervantiam Conſtitutionum ſynodalium cum ſimilibus actibus juriſdictionalibus, quibus junctis cum aſſiſtentia reſultante à ſituatione, caſus remanebat indubitatus.

E converſò ex parte Salernitani, dabantur probationes per 5
teſtes exercitii plurium actuum juriſdictionalium, tam delegatam quam ordinariam concernentium. Et quamvis ego plures hujuſmodi probationibus reſponſiones darem, attamen Rota contenta fuit unica, nullitatis examinis teſtium ſine partis citatione; & coram Epiſcopo Acernen. Judice delegato, qui recuſatus fuerat ſuſpectus, Reſpondendo ad regulam, quod in hoc ſummariiſſimo judicio non attendantur exceptiones contra teſtes, ut non procedat, quando de defectu conſtat incontinenti, & fortiùs ubi adſunt contrariæ probationes junctæ cum aſſiſtentia juris, quæ deſtructis probationibus hincindè, ſufficiens reputari ſolet, ut advertitur *in d. Piſcien. juriſdictionis*, & in aliis de quibus, in deciſione.

Aliam ego dabam reſponſionem, quod cum iſta Eccleſia 6
prætenderetur exempta, necnon eſſet curata, plures actus exerceri potuerunt, vel ratione curæ, vel ratione exemptionis compatibiliter cum juriſdictione & ſuperioritate proprii Diœceſani, ſive etiam cum iſtius licentia, cujus poſſibilitas ſufficit, ut non dicatur facta perfecta & concludens probatio ſuper privativa, quod ſcilicet dicti actus geſti eſſent privativè ad Diœceſanum, ſuper quo erat punctus, & ad quam privativam dicebam, omninò neceſſariam eſſe probationem ſcientiæ & patientiæ, Ut ultra generalia, in ſpecie ſuper conſimili controverſia, & contra eumdem Salernitanum dictum fuit in d. Nucerina cor. Pirovano, *diſc. 41. p. 5. rec.*

Conabantur ſcribentes pro altera parte, præſertim in Si-
gnatura ad impediendum hujus judicii proceſſum exequuti- 7
vum, controvertere ſituationem, qua dubia exiſtente, dicebant iſtud eſſe poſſeſſorium dependens à petitorio ac negotio principali, quo caſu manutentio concedi non ſolet, niſi iſto terminato ex deduct. per Greg. & Add. *dec.* 283. Fontanell. *dec. 516. nu.* 12. multa adminicula conſiderando circa ſituationis excluſionem, præſertim quod locus non eſſet undique circumdatus à diœceſi, Sed replicabam hujuſmodi oppoſitiones fuiſſe forſan aliqua conſideratione dignas, quando ſequuta non eſſet dictæ unionis imprudens productio, ob quam reſultabat confeſſio ex proprio titulo, Ac etiam ubi ageretur de manutentione petita ex ſola juris aſſiſtentia re-
ſultante à ſituatione, quæ debet eſſe clara & certitudinalis, ne 8
induceretur cumulus præſumptionum, atq; fictum ex ficto, & in his terminis cum hac diſtinctione recipiendam dicebam concluſionem, de qua in Aprutina coram Dunoz. Sen. *deciſ.* 71. poſt Tamb. *de jur. Abb. tom. 3. & inter ſuas dec.* 309. ac ſæpiùs in præcedentibus, quod Epiſcopo agenti incumbat onus concludenter probandi ſituationem tanquam fundamentum intentionis, quando ſcilicet omni poſſeſſione deſtitutus, illam ſolùm deducit ex dicta aſſiſtentia, ſecus ubi hæc fomentum habet alicujus poſſeſſionis, quæ juxta naturam cauſæ univerſalis influit in univerſum, præſertim ſub eodem genere, & ubi non probatur privativa poſſeſſio actuum particularium juxta deducta in eadem Tolet. de qua ſup. *diſc.* 1. quæ, ex inſinuatis, eſt materiæ magiſtra.

Quo verò ad alteram inſpectionem ſuper meritis negotii 9
principalis, ſcribentes in contrarium plura deducebant, potiſſimum receptam beneficialiſtarum traditionem deſumptam ex canoniſtis *in c. quia Monaſterium, de religioſ. domib.* quod ſcilicet ubi fit aliqua unio acceſſoriè & ſubjectivè, (ut non dubitabatur eſſe præſentem) omninò immutatur prior Eccleſiæ unitæ ſtatus & natura, & fit nudum prædium ejus, cui facta eſt unio ex frequenter deductis in ſua materia *ſub tit. de benef.* ac etiam habetur deductum infrà, *hoc eodem lib. ſub tit. de præeminentiis in Pampilonen. decimarum*, ubi de Regno, ſeu Civitate, vel Provincia alteri Regno, Vel Coronæ annexa, cum diſtinctione, an æquè principaliter, vel acceſſoriè & ſubjectivè, ut primo caſu retineat primævam naturam ac ſtatum, ſecundo autem, tanquam per ſpeciem alluvionis, efficiatur unum & idem cum eo, cui facta eſt unio, & de quo etiam *in Ampurien. unionis, eod. tit. de præeminent.* Et ſic dicebant hujuſmodi Eccleſiam effectam eſſe de diœceſi Salernitana, multo magis ob nullum, ſeu modicum præjudicium exindè reſultans huic Diœceſano, dum agebatur de Eccleſia regulari jam plenariè exempta.

10 Verùm, reflectendo etiam ad veritatem, dicebam improbabilem eſſe hujuſmodi prætenſionem ex fallacia applicationis dictarum concluſionum ad caſum, non negabam etenim dictæ diſtinctionis veritatem, quodque in facto vera eſſet dicta unio acceſſoria, & per viam ſubjectivæ annexionis, ſed dicebam, ut punctualiter in conſimili controverſia firmatur apud Duran. *dec.* 14. cum qua proceſſum fuit contra eumdem Salernitanum in dicta Nucerina, quod ſcilicet, id intelligitur quoad ipſam Ecceſiam ejuſque redditus, proventus & jura, itaut Archiepiſcopus ſubintraret in univerſum jus Abbatis & Monaſterii, non autem pro ſeparatione territorii cum clero & populo, diſmembrando ab antiqua diœceſi, & tribuendo novæ, cum unionis tenor id non importaret. Atque punctus non erat in ipſa Eccleſia materiali, ejuſque miniſtris in ordine ad iuriſdictionem ordinariam, ſed erat in territorio, & clero ac populo ibi vivente, iuxta tot continuas controverſias, in quibus ab exemptione loci paſſiva inferri prætenditur ad juriſdictionem activam, ac territorii ſeparationem, Unde propterea, amplitudo clauſarum in literis unionis contentarum per ſcribentes in contrarium nimium exaggerata, rectè operativa remanet pro retentione antiquæ exemptionis privilegiorum in ſtatu regulari, & ne per ſecularizationem, ſeu unionem Eccleſiæ ſæcularis ceſſaverint, atque hic eſt hujuſmodi clauſularum effectus. De reliquo autem ſicuti frequens praxis docet præſertim in Regno Neapolitano, & non ſemel habetur *ſub tit. de feud. & hoc eod. tit.* præcipuè *in Maſſanen. afflictuum, diſc.* 90. conceſſo feudo alicui, qui in ſua ditione ſit Supremus Princeps, reſpectu feudi conſideratur Baro, & ſimplex feudatarius, non autem cum Supremo jure Principatus, eodem modo quo Epiſcopus, cui annectatur Canonicatus, quoad concernentia canoniam, reputatur ut canonicus & non Epiſcopus, ſic à pari.

11 Omnemqne difficultatem tolli dicebam ex eadem Bulla unionis; in qua diſponitur, *Salernitanum* percipere poſſe iſtius Eccleſiæ & Monaſterii fructus & emolumenta, aliaque jura agere & exercere ſine impedimento Ordinarii loci, cum hujus inhibitione, ne illum impediret, ergo ſupponitur etiam poſt effectuatam unionem alium eſſe Ordinarium loci diſcretivè ad ipſum *Salernitanum*, quod implicat cum dicta prætenſione.

ANNOT. AD DISC. XXI.

ALium progreſſum pro mea notitia non habuit iſta cauſa, quia fortè Archiepiſcopus Salernitanus acquieverit, cum ejus prætenſio revera nullum habeat probabile fundamentum.

TIRASONEN. JURISDICTIONIS PRO ARCHIDIACONATU CALATAJUBII CUM EPISCOPO ET CAPITULO.

Caſus deciſus per Rotam pro Epiſcopo, & Capitulo.

Subditi diœceſani, an & quando recuſare poſſint accedere ad Civitatem, vel locum reſidentiæ Epiſcopi, itaut trahi non debeant extra proprios lares, ibique judicandi ſint ab ipſo Epiſcopo, vel Vicario ſpecialiter deputato.

Quando dicatur una diœceſis, vel duæ potiùs æquè principaliter unitæ, & de defectibus indè reſultantibus, præſertim, ne illi unius ad aliam trahantur.

Sententia lata cum Capitulo, & Eccleſia loci dominantis, an præjudicet reliquo clero & populo ejuſdem loci, ac aliorum locorum adjacentium, itaut faciat ſtatum.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *In controverſiis iuriſdictionalibus qui ſint citandi & quando omiſſio aliquorum cauſet nullitatem etiam quoad citatos,*
3 *Sufficit citare principaliter intereſſatos, non autem citandi ſunt habentes intereſſe ſecundarium.*
4 *Quando etiam omiſſio citationis alicuius intereſſati non attendatur, & non cauſet nullitatem.*
5 *Ex quibus probetur locum eſſe diœceſis.*
6 *Poteſt unus & idem Epiſcopus in una parte conſiderari tanquam Epiſcopus, & in altera tanquam Prælatus inferior.*
7 *Sicut Rex in aliquo Ducatu conſideratur Dux, vel Comes, ut præſertim de Rege Hiſpaniarum.*
8 *Diviſio materialis territoriorum eſt magnum argumentum diverſitatis diœceſum.*
9 *De Epiſcopatibus inſimul unitis, qui invicem non contineant.*
10 *Epiſcopus duarum Eccleſiarum inſimul unitarum non tenetur habere duos Vicarios, imò nullum, ſed poteſt convocare omnes utriuſque diœceſis ad locum ſuæ reſidentiæ.*
11 *An ex cauſa magna diſtantiæ, vel aſperitatis itineris poſſint ſubditi petere ſibi deputari iudicem particularem in loco.*
12 *Oppidum qualificatum an poſſit prætendere habere Vicarium particularem, & non ſubiacere illi Civitati.*
13 *Obſervantia deputationem Vicarii particularis in loco utpotè facultativa non attendenda.*
14 *De circumſtantiis ob quam conveniat concedi iudicem, ſeu Vicarium particularem.*
15 *Multa ex lege convenientiæ, vel prudentiæ, ſeu prò ſcandalis tollendis concedenda ſunt, quæ alias de iure non procederent.*

D I S C. XXII.

IN Regno Aragoniæ adeſt inſigne Oppidum *Calataiubii*, 1
Civitatis titulo & nuncupatione, vel ex Regio indulto, vel ex conſuetudine decoratum, quod poſt Metropoliticam Civitatem Ceſaraugustanam, populi numero, nobilitate, & divitiis, necnon ædificiorum & Eccleſiarum ſumptuoſa ſtructura, aliiſque qualitatibus Civitatem conſpicuam reddentibus, præſupponitur primum locum occupare ſupra reliquas ejuſdem Regni Civitates & Oppida, præſertim verò in dubio & ultra ſuper Civitatem Tiraſonen. de cujus diœceſi & territorio cum ſuis annexis, per Epiſcopum & Capitulum Cathedralis dicebatur; E converſo autem ex conſtanti Oppidanorum ac diſtrictualium opinione, originata à fama & antiquis traditionibus, prætenditur Oppidum prædictum, ejuſque diſtrictum ſub ſe complectens 70. circiter Oppida, & Caſtra, ſeu Villas, conſtituere territorium ſeparatum & Nullius, à quacumque diœceſi independens, ſub proprio Prælato, Archidiacono, nuncupato, Ordinariam ac plenam quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habente, quodque propterea totum hoc tenimentum antiquam habet nuncupationem Archidiaconatus Calatajubienſis qui ſucceſſivis temporibus ob tenuitatem Eccleſiæ Tiraſonen. huic æquè principaliter unitus fuerit; Sed quidquid eſſet de hujus traditionis veritate, antiqua tamen plurium ſæculorum obſervantia de ſacro dedit, quod Epiſcopo ibi non reſidente, deputatus fuerit officialis particularis, ſub nomine Vicarii Generalis, penitus diſtincti ab altero reliquæ Diœceſis pœnes Epiſcopum reſidente, cum proprio formali Tribunali, archivio, carceribus, ac aliis unum Tribunal independens, & ſtans de per ſe conſtituentibus, adeout, ab iſtius Vicarii ſententiis & proviſionibus, in quibuſcumque cauſis civilibus, criminalibus, matrimonialibus & aliis, non ad Epiſcopum, ſed ad Metropolitanum, vel Nuntium Apoſtolicum, ſeu ad Papam ejuſque Curiam appellationes interponerentur; Adeoque talis obſervantia incaluit, quod etiam Dataria & Cancellaria Apoſtolica, eidem Vicario tanquam Generali, in diſpenſationibus matrimonialibus, aliiſque literis Apoſtolicis reſcribere conſueverint. Et quod magis eſt, novus Epiſcopus, in hujus loci Eccleſia Collegiata poſſeſſionem accipere conſuevit, ab illa Cathedralis ſeparatam, adeout eo intermedio tempore quo diœceſis Tiraſonen. eſſet ſub Epiſcopo tanquam Sede plena, in iſto Archidiaconatu continuaretur ſub juriſdictione & gubernio Capituli & Vicarii ab eo deputati, tanquam adhuc ſede vacante, in cujus caſibus eadem obſervantia dedit, ab ipſius Collegiatæ Capitulo, ad formam Sacr. Conc. Trid. deputatum eſſe Vicarium, à Capitulo tamen Cathedralis conformari ſolitum; Cùmque hanc ſeparationem, oppidani & diſtrictuales, tam de clero, quam de populo, adeò tenaciter ſubſtinere vellent, ut neque ab Epiſcopo in Cathedra, ſeu diœceſi reſidente evocari poſſent, atque extra proprios lares trahi, ſed ibi ſolum judicari; Hinc proindè introducta fuit per Epiſcopum uſque ab anno 1550. lis in Rota ſuper libero ſuæ juriſdictionis Epiſcopalis

copali exercitio in quacumque diœceſis parte reſidere ac tribunal habere contingeret; atque de anno 1555. favorabilem reportavit reſolutionem coram Achille de Graſſis, de qua teſtatur Caputaq; *deciſ.* 306. *part.* 1. *& deciſ.* 201. *part.* 1. quæ tamen reſolutio ulteriorem progreſſum non habuit, ſed dicta obſervantia continuante, cauſa ſiluit; uſque ad annum 1619. in quo ſub die 28. Junii coram Sacrato, alia conſimilis reſolutio in contumaciam prodiit ad favorem Epiſcopi ſolum informantis, ſed iſta pariter eamdem ſortita eſt fortunam ac prima, uſque ad annum 1656. ſubortis interim, vel cum Epiſcopis, vel cum Capitulo Cathedralis diverſis concordiis; Reaſſumpta verò per Epiſcopum, & Capitulum cauſa de dicto anno 1656. atque præviis deciſionibus Epiſcopo & Capitulo ſolùm informantibus ſub diebus 18. Junii 1660. coram Veroſpio, & 3. Junii 1661. coram Albergato, duæ in contumaciam, atque ut in Curia dicitur, per contradictas, tanquam in diverſis inſtantiis prodierunt ſententiæ, declarantes Epiſcopo licitum eſſe, in quacumque diœceſis parte reſidere, ac Tribunal erectum habere contingeret, ſuam Epiſcopalem juriſdictionem per univerſam diœceſim exercere, & cauſas per ſeipſum, vel ejus Vicarium apud ſe aſſiſtentem cognoſcere, ſubditos evocare, aliaque generaliter ſibi competentia exercere; neque teneri particularem Vicarium pro dicto Archidiaconatu deputare; A quibus ſententiis, habita earum notitia, interpoſita appellatione, & commiſſa cauſa coram Vicecomite, aſſumpta fuit formalis defenſio, qua tamen non obſtante ſub die 3. Decembris 1663. pro ſententia-
1 rum confirmatione reſponſum fuit, obtentaque nova audientia, de ſtylo Tribunalis, ubi præſertim agitur de tertia inſtantia, nedum ſemel, ſed bis, & ter quandoque in cauſis gravibus concedi ſolita, perſtitum fuit in deciſis ſub die 15. Junii 1665. coram Otalora ſubrogato in locum Vicecomitis Nuntium Apoſtolicum apud Regem Catholicum tunc peragentis, Atque ad normam deciſionum expedita tertia ſententia, per Signaturam Juſtitiæ commiſſa fuit cauſa appellationis in eadem Rota cum clauſula *ſine præjudicio executionis trium conformium*, undè propterea ad executorialium conceſſionem deventum eſt, ſuper quarum executione de facto, quid in partibus geſtum ſit, ignotum eſt.

Occaſione autem diſputandi in Rota, & Signatura, ac etiam occaſione plurium congreſſuum habitorum pro cauſæ directione, ex parte Calatajubienſium, pro quibus in dicto malo cauſæ ſtatu, poſt tot deciſiones & ſententias aſſumptus ſcribebam, Tres erant puncti, ſeu inſpectiones, Primò ſcilicet circa nullitatem dictarum ſententiarum utpotè latarum citatis ſolum Capitulo Collegiatæ, & Communitate ſæculari ejuſdem Oppidi, non citatis aliis tribus corporibus, ex quibus iſtius Archidiaconatus Univerſitas conſtituitur, primò nempè & ſecundò ex jam dictis, tertiò ex clero plurium aliarum Eccleſiarum ejuſdem Oppidi principalis, quartò ex clero aliorum Oppidorum & locorum Archidiaconatus, ſeu diſtrictus, & quinto ex Communitate populi ſæcularis pariter aliorum locorum ejuſdem diſtrictus, contradiſtincti à populo Oppidi dominantis, benè in facto juſtificando, ex his quinque corporibus hanc Univerſitatem in quibuſcumque actibus conſtitui.

Secundò, circa d. Calatajubienſium præſuppoſitum, quod iſtud eſſe Territorium ſeparatum, ſtans de per ſe, æque principaliter, non autem acceſſoriè, unitum Eccleſiæ Tiraſon. An ſcilicet id aliquam haberet ſubſiſtentiam, Et quatenus haberet, quid inde relevaret ad effectum de quo agebatur; Et tertiò quatenus etiam, ceſſante dicto præſuppoſito, unica & eadem eſſet diœceſis, An adhuc ſubſiſtentiam haberet dicta prætenſio, quod iſti diœceſani extra proprios lares evocari non poſſent, neque tenerentur parere Epiſcopo, vel ejus Officiali niſi ibi reſidenti juxtà retroactam obſervantiam, Quare de ſingulis diſtinctè agendo.

Quatenus pertinet ad primum, credebant reliqui pro hac parte ſcribentes, nullitatem ſubſiſtere ob omiſſam citationem dictorum aliorum corporum hanc Univerſitatem æque principaliter conſtituentium, potiſſimè quia in commiſſione nominabantur, innixi deciſionibus in montis regalis juriſdictionis coram Penia *inter ſuas*, *dec.* 1233. & coram Millino *inter ſuas dec.* 345. in quibus referuntur concordantes, cum aliis in Marſicen. & in Converſana, *hoc eod. tit. diſc.*2. *&* 13. quæ deciſiones ſcribendo in cauſa more Advocati à me quoque deducebantur, Cùmque ageretur de negotio individuo, credebant quod nullitas reſpectù non citatorum, influeret etiam in citatos, cum unus & idem actus individuus & connexus, non poſſit eſſe in parte validus, & in parte nullus, atque in hoc differunt dividua ab individuis, ut in eadem deciſione Peniæ repetita 118. *p.*1. *rec.* & apud Cavaler. *dec.*353. *&* 396. Buratt. *dec.*71. *dec.*439. *n.*5. *p.*9. *rec.* & ſæpiùs.

Verùm omninò neglecta fuit hæc nullitas, atque reſolu- 2
tiones in hac parte fuerunt juxta meum votum, in congreſſibus ſemper tentum, quoniam ſi apud nos, juxta ſecundam inſpectionem, in confeſſo erat, atque acriter prætendebatur, quod iſtud eſſet territorium ſeparatum & Nullius, in quo Epiſcopus repræſentare diceretur Archidiaconum, ſeu proprium Prælatum diverſum ab Epiſcopo Tiraſonen. hinc proinde de plano reſultabat, quod huic corpori oportebat dare caput conſtitutum ex Eccleſia Collegiata dicti loci dominantis ejuſque Capitulo, æque concurrente ad efformandum unicum corpus, cum Prælato ſponſo ejuſdem Eccleſiæ, tanquam repreſentativæ illius Reipublicæ ſpiritualis, Juxta id quod comparativè, ſeu proportionatè in controverſiis cum Eccleſia Cathedrali habentur de ipſa Eccleſia ejuſque Epiſcopo, & Capitulo, qualis eſt caſus in dicta Montis regalis, ubi ratio ſolum habetur de omiſſa citatione Capituli conſtitutivi ejuſdem corporis cum Epiſcopo, & ſucceſſivè habentis jus coæquale, ac æque principaliter, non autem Civitatis, ſeu Communitatis ſæcularium.

Ideòque ad validitatem geſtorum ſufficit citaſſe eos, quo- 3
rum principalis cauſa erat defenſionis, ac principale intereſſe, non autem oportuit citare habentes jus, ac intereſſe ſecundarium, & conſecutivum juxta receptam gloſ. *in l. de unoquoque*, *ff. de re jud.* Covarr. *pp. qq. c.*13. *n.*6. *&* 7. Rojas, *dec.*439. *n.*5. *dec.*242. *n.*7. *&* 8. *p.*6. *rec.* cum aliis cumulatis *in dec.*14. Decembris 1663. coram V. Comite, ac etiam in dictis Marſicen. & Converſan. *diſc.*2. *&* 13. ubi magis ex profeſſo de hoc articulo.

Hinc proindè in congreſſibus dicebam, hæc duo motiva eſſe incompatibilia, quod ſcilicet ſubſtinere velimus iſtud eſſe territorium ſeparatum, conſtituens corpus ſtans de per ſe, tanquam ſpeciem diverſæ diœceſis, & quod citatio ſolius Capituli Eccleſiæ principalis non ſufficeret; Tunc etenim iſtud primum nullitatis motivum dici poſſet conſiderabile, quando, neglecto altero territorii ſeparati, ſtandum eſſet ſolum in tertio, juris ſcilicet competentis omnibus de clero, & populo, ut vel ob itineris diſtantiam, & aſperitatem, vel ob conſuetudinem trahi non poſſent extra proprios lares, cùm tunc id, non minùs reſpiceret intereſſe Capituli dictæ Eccleſiæ principalis, quam totius cleri & populi ſæcularis, atque tam Oppidi dominantis, quam omnium diſtrictualium in iſtius Archidiaconatus limitibus, & territorio viventium, ideòque cum jus eſſet omnium coæquale, ac æque principale, idcircò omnium quinque corporum citatio neceſſaria erat; Sed quia agentes pro Calatajubienſibus, mordicus, ac principaliter inſiſtebant ſuper dicto ſecundo motivo territorii ſeparati, idcircò ab initio dicebam, in hoc primo nullum conſtituendum eſſe fundamentum, unde in hac parte, reſolutiones probabiles, ac benè fundatæ, reflectendo ad veritatem, videbantur.

Potiſſimè quia, ubi etiam aliorum non citatorum corpo-
rum, jus, vel intereſſe dicendum eſſet coæquale, ac æque 4
principale, adhuc tamen inexcuſabilis videbatur ſcientia, tanquam de facto nimis in ea regione notorio, Ac etiam quia ubi videtur concurrere juſtitia judicantis, itaut quacumque colluſionis ſuſpicione ceſſante conſtet cauſam fuiſſe benè defenſam, unde alii non vocati plus deducere non potuiſſent, ſi vocati eſſent. Tunc iſte defectus, per Magna præſertim Tribunalia, negligi ſolet, ut fuiſſe practicatum in dicta Montis regalis patet apud Pen. *deciſ.*1233. *in fin.* & habetur in allegatis Converſan. & Marſicen. *diſc.*2. *&* 13. Adinſtar eorum, quæ habemus de neceſſaria denunciatione venditoris, ut agi valeat ad evictionem, quia ſi conſtat de certa juſtitia evincentis, omiſſio denunciationis non curatur, cum ſimilibus, Et quidem meo judicio benè, quoniam alias eſſet præbere magnum fomentum calumniis, ac modo reaſſumendi ex integro lites diu agitatas, & ſopitas, proindeque ſibi imputent putantes habere principale intereſſe in cauſa, cur inexcuſabilem ſcientiam habentes de facto habente ſpeciem notorii in loco, non curarunt ſe facere admitti ad cauſam, ac defenſionem ſuſcipere, licet è converſo urgeat ratio, de qua in Marſicen. *diſc.*13. quod non citatus utpote tutus de jure ſuo poteſt judicium negligere.

Quoverò ad ſecundam inſpectionem ſuper territorio ſeparato, & conſtitutivo corporis, ſtantis de per ſe, independenter ab Eccleſia & diœceſi Tiraſon. quamvis id apud illos populos ex antiquis traditionibus habeatur pro ſatis conſtanti, ac reputaretur verum, ut per modum loquendi dici ſolet, tanquam ſpecies Evangelii, nihilominus nulla dabatur

ſuffi-

ſufficiens probatio, niſi illa, quæ reſultabat à dicta obſervantia, per ſæculum tamen, & ultra contradicta, ſtante litis introductione in Rota uſque ab an.1550. cum tot interpolatis reſolutionibus, cum non omnium Epiſcoporum idem ſit zelus unde aliqui magis quietem deſiderantes, plura concedere, vel permittere ſolent, alias non permittenda, Ac propterea iſta cauſa quoad hunc punctum mihi in omnibus comparativè fraternizare videbatur cum Sipontina Cathedralitatis, de qua *hoc lib. ſub tit. de præemin. diſc.*2.

Multo magis, pluribus in contrarium urgentibus, quæ
5 hujuſmodi prætenſionem omninò deſtruere videbantur, Concurrebant enim primò antiquæ, mediæ, & modernæ enunciativæ, quod iſtud Oppidum, aliaque loca ſemper dicta ſint Tiraſonen. nunquam verò Nullius; Secundò quod in proceſſibus, & actis conciſtorialibus ſuper proviſionibus Eccleſiæ nunquam de hoc fieret mentio; Tertio fortiter ob ſententiam Rotalem in judicatum tranſactam uſque ab anno 1436. per quam declaratur Archidiacono Calatajuben. non competeret juriſdictionem in his locis ab eo prætenſam, Et tamen iſta lite agitata cum Epiſcopo Tiraſonen. ſupponenda erat tunc ſequuta dicta unio, quod etiam evidenter comprobabatur, dum docebatur de actibus juriſdictionalibus Epiſcopi Tiraſonen. uſque ab anno 1201. ergo impoſſibile eſt dicere, quod Epiſcopus in hoc territorio conſideraretur tanquam proprius Archidiaconus, dum ita conſtat alium adeſſe occupantem hanc dignitatem, ſub Epiſcopo juriſdictionem prætendentem; Unde ex hoc deveni in cognitionem originis dictæ antiquæ traditionis, quod ſcilicet hujus Oppidi Archidiaconus prætenderet in hac diœceſis parte illam juriſdictionem, quam longo tempore habuit in quibuſdam caſtris, & partæ diœceſis Beneventanæ, illius Metropolitanæ Eccleſiæ Archidiaconus, juxta deducta in tota Beneventana juriſdictionis cor. Zarata & aliis, inter Archiepiſcopum, & Archidiaconum, quarum una habetur impreſſ. *p.*11. *rec. dec.*304.

Et quarto etiam ſatis fortiter à contraria obſervantia Sedis vacantis, dum Vicarius pro hac parte à Capitulo dictæ Collegiatæ deputari ſolitus, confirmationem recipere conſuevit à Capitulo Cathedralis, quod utique incongruum fuiſſet, ſi iſtud conſtitueret territorium ſeparatum, & corpus independens æquè principaliter unitum, cum tunc, quodlibet Capitulum Sede vacante deputet independenter ab alio ſuum Vicarium, ut habetur *in Acernen. hoc tit. diſc.*24. *& in Materan. & Acheruntin. & in aliis, ſub tit. de Capitulo, & Canonicis*; Unde ex hoc mihi videbatur iſtam cauſam fraternizare quoque cum dicta Acernen. Vicarii, quod ſcilicet totum proveniret ab abuſibus, quos antiqua ſimplicitas de facili induxit.

Hinc, licet tanquam Advocatus, cùm ſpecioſis allegationibus, & argumentis deducerem, non implicare, Epiſcopum,
6 qui in Civitate & diœceſi Tiraſonen. Epiſcopi perſonam gerit, in hac parte gerere perſonam Archidiaconi, & Prælati inferioris in loco Nullius, Adinſtar eorum, quæ de Archiepiſcopo Amalphitano habentur in *Amalphitana juriſdictionis*, *hoc eodem tit. diſc. præced.*

Sive adinſtar eorum, quæ habentur apud gloſ. & Bart. *in l.*3. *ff. de offic. Præſid.* de Rege Angliæ, ut conſiderandus veniat in Ducatu Vaſcoviæ eidem Regno unito, tanquam Dux non
7 tanquam Rex, Quod etiam habetur de Rege Hiſpaniarum, ut conſiderandus veniat in Principatu Cataloniæ tanquam Princeps, ut apud Rojas, *dec.*279.281. *&* 286. *& dec.*316. *p.*9. *rec.* cum ſimilibus, quæ habentur de eodem Rege reſpectu Comitatus Flandriæ & Ducatus Mediolani &c. *In Pampilonen. decimarum, hoc libro, ſub tit. de præeminentiis*, *diſc.*29. Nihilominus theoricæ erant veræ, ſed defectus erat in applicatione ad factum, Unde liquet de tam ſæpiùs repetita obſervatione, quantum ſcilicet de conſulentibus in judicando fidendum ſit.

8 Magnam apud me vim faciebat ea circumſtantia ex hac parte præſuppoſita, ac etiam per aliquos teſtes in Curia, & per aliquas mappas geographicas impreſſas comprobata, quod hujus Archidiaconatus, ſeu diſtrictus termini, undique circumdaretur ab alienis diœceſibus, abſque eo quod aliquam confinationem, ſeu adjacentiam habent cum iſta diœceſi Tiraſonen. itaut pro acceſſu ab una parte ad alteram, oporteret cum longo, ac etiam aſpero itinere pertranſire per alienas diœceſes; Poſita enim iſta circumſtantia, impoſſibile dicebam, ut iſtud dicendum eſſet unum, & idem territorium conſtitutivum unius corporis integralis, quod non videtur dari poſſe de illis membris, quæ à corporis unitate per alienorum corporum interſecationem, naturaliter & de facto ſeparata ſunt, Neque probabile eſt, quod in ea generali diœceſum, & teritoriorum ſeparatione, quæ ex communi, & magis recepta opinione Dionyſio tribuitur, id ſequutum eſſet, Unde propterea maximum reſultare videretur argumentum veritatis dictæ antiquæ diverſitatis, & ſubſequutæ unionis alteri Eccleſiæ ob iſtius paupertatem; Adinſtar illius unionis, quam in Regno Neapolitano habemus de Epiſcopatibus Campanien. & Satrianen. quorum unus ab altero naturaliter eſt ſejunctus, cum intermediatione aliarum diœceſum; Imò cum diverſitate provinciarum, quia Campanienſis eſt in provincia Salernitana, & ſub eo Metropolitano, ille verò Satrianen. eſt in provincia Compſana, & ſub eo diverſo Metropolitano, Ac etiam in Archiepiſcopatu Nazareno in partibus Infidelium, quibus uniti ſunt æquè
principaliter Epiſcopatus Cannarum in provincia Baren. 9
ſeu Sypontina, & Epiſcopatus Montis Viridis longè diſtans ab illo Cannarum cum interſecatione plurium aliorum Epiſcopatuum, & ſub diverſa provincia Metropolitani Compſan. vel Beneventani, cum ſimilibus; Verùm in hoc facto partes diſcordabant, & quantum liquet ex deciſionibus, probabilius reputatum fuit, hanc ſeparationem non ſubſiſtere, ſuper quo tamen certum judicium non efformavi, cùm conſiſtat in facto.

Et quamvis data etiam dicta corporum, ſeu territoriorum diverſitate, cum eorum unione æquè principaliter, adhuc id non ſuffragaretur ad effectum quæſtionis, quoniam ut liquet ex deciſione Viterbien. & Tuſcanen. coram Cavaler. *dec.*418. *inter ſuas*, Epiſcopus etiam duarum Cathedralium æquè principaliter unitarum non tenetur duos Vicarios, duoque Tribunalia habere, cum etiam poſſit nullum habere Vicarium, ſed judicare & cauſas cognoſcere per ſeipſum, ideòque ſubditi unius diœceſis evocari poſſunt ad locum reſidentiæ Epiſcopi & Tribunalis in alia exiſtentis, niſi obſtet centenaria conſuetudo, ut etiam admittitur apud Mand. *conſ.*27. ubi agendo de Eccleſiis Brunduſin. & Uritan. tunc unitis, fundamentum conſtituitur in centenaria, ac etiam habetur *dec.*537. *p.*3 *rec. tom.*4. ubi de Eccleſiis Calciaten. & Calagur. de quibus etiam Gratian. *diſcep.*655. qui agit quoque de Eccleſiis Sulmonen. & Valuen. *diſcept.*892. *& ſeq.* & habetur *in Amphurien. tit. de præeminentiis*, *diſc.*7.

Conſiderabam tamen hæc rectè procedere, ubi agitur de duabus diœceſibus, quæ licet ex fictione legali ob naturam
unionis æquè principalis, quoad privilegia & prærogativas, 10
omninò diviſæ reputentur, attamen naturaliter confinant, & de facto per continuationem territorii quoad Epiſcopum dici poſſunt, una eadem itaut ſubditi unius non cogantur alienas diœceſes interſecare, ut adeant Epiſcopum ejuſque Tribunal in altera. Sed hæc ex abundanti ac extra caſum, dum ceſſabat facti fundamentum ſuper diverſitate ac unione æquè principali, ideoque reſolutiones Rotales quoad iſtius motivi rejectionem, pariter probabiles videbantur.

Demùm verò quoad tertium, an ſcilicet, data una eademque diœceſi, vel ratione deſtinationis ab initio, vel ratione unionis ſubjectivæ, Adhuc tamen per ſubditos iſtius partis prætendi poſſet, eos in propiis laribus ab Epiſcopo ibi reſidente, ſeu ab Officiali particulari judicandos eſſe; Tria ex hac parte pro hujuſmodi prærogativa deducebantur fundamenta, Primò ſcilicet ratione magnæ diſtantiæ cum incommodo & aſpero itinere, Secundo ratione conſpicuæ qualitatis hujus oppidi, Civitatis nuncupatæ, Calatajubii, longè majoribus qualitatibus pollentis in populi numero, divitiis, & nobilitate, quam ipſa Civitas, Et tertio ratione antiquæ conſuetudinis & poſſeſſionis.

Ad probationem primi fundamenti deducebatur autho-
ritas Ancharani *in cap. finem litibus, de dolo*, *& clarius in* 11
cap. cum te, *de officio delegati*, *num.*1. *verſ.* 2. *nota in fine*, ubi explicitè habetur, quod ſubditi hoc juſtè petere valeant, & ſequuntur ibidem Barbat. Dec. & cæteri, Franch. *in cap. cum Epiſcopus, de offic. ordin. in ſexto*, benè Corſett. *in ſing.* verbo *Expenſe*, Mandoſ. *d. conſ.*27. *num.* 23. Gratian. *dicta diſcept.*892. *n.*8. admitti videtur, *dec.*197. *num.*1. *&* 8. *par.*2. *diverſ.*

Alterum verò fundamentum deductum ex conſpicua qualitate loci, probabatur cum authoritatibus collectis per Gratian. *d. diſcept.*655. *&* 892. Et tertium antiquiſſimæ & immemorabilis conſuetudinis, probabatur cum receptis propoſitionibus generalibus facultatis, quæ ex immemorabili reſultat, allegandi quemcumque titulum de mundo meliorem, & ſic privilegium ampliſſimum, vel contractum.

Omnia hæc fundamenta rejecta fuerunt in dicti ultimis deciſionibus coram Vicecomite & Otalora, eiſq; ſingillatim reſpondendo; Ad primum dicitur, hanc opinionem eſſe magis communiter reprobatam per Abb. & alios collectos per

Barboſ.

Barboſ. *de Epiſcopo, alleg.80. n.5. & alleg.54. n.127. & ſeq.* ubi de ampliſſimo Archiepiſcopatu Toletano *& de Jur. Eccleſ. lib.1. c.15. n.30.* Rota *d. dec.297. nu.7. p.2. diverſ.* & clariùs *dec.537. n.10. par.4. rec. tom.3.* Id enim quod dicunt Anchar. & ſequaces, non procedit de jure, ſed ex quadam æquitate, ob quam non urget neceſſitas deputandi duos Vicarios Generales, ac erigendi duo diverſa Tribunalia, cum prohibitione Epiſcopi, ne reſidens in Cathedrali, diœceſanos ad ſe evocare non valeat, ibique cauſas cognoſcere, ſed ſolum ad effectum deputandi in locis Vicarios foraneos & particulares pro levium, & minorum cauſarum cognitione, ne pro iſtis ſubditi magnum & incongruum incommodum pati cogantur, ut ſervat uſus ferè omnium Epiſcopatuum, ubi præſertim amplas habent diœceſes, atque reflectendo ad veritatem, reſponſio videbatur ſolida & probabilis.

12 Ad ſecundum dicitur, etiam benè, conſiderationem procedere in concurſu duarum Cathedralium æquè principaliter unitarum, in qua ſcilicet earum Epiſcopus potiùs reſidere debeat, ac Tribunal habere, ſaltim pro majori parte temporis, unde quidquid ſit de iſto caſu, de quo loquuntur Gratian. *& cæteri apud eum*, id non videtur congruè applicabile Oppidis & diœceſi, quia cum Sedi Apoſtolicæ viſum ſit in ea civitate, ſedem, ſeu Cathedralem collocare; ſignum eſt quod ille locus reputatus fuit dignior ac magis aptus, non curato, quid temporum accidentia cauſaverint, cum exinde jus Cathedræ non tollatur, niſi talis eſſet rerum immutatio, quod locus eſſe deberet ejuſdem Cathedræ translationi, per eamdem Sedem Apoſtolicam faciendæ; Atque ita docet communis praxis, ut videmus de Civitate Toletana, & Oppido Matriti, de Civitate Tranen. & Oppido Baroli, cum ſimilibus, & in his ſpecialibus terminis dicti Oppidi Baroli prętendentis habere Vicarium particularem habetur talis prætenſio rejecta apud Peniam 1318.

Et quidem antiquitus erant iſti abuſus frequentes, nedum in magnis diœceſibus, ſed etiam in parvis & cum breviſſimo & ſatis commodo itinere, ut eſt illud inter dictam Civitatem Tranen. & oppidum Baroli, quinimò etiam in locis longè inferioribus, ut de parvo & miſerabili Epiſcopatu Laquedonen. conſtituto ex ipſa parva Civitate, & parvo Oppido Rocchettæ habetur, Campanil. *in diverſ. Jur. Canon. rub.11. c.23. nu.150. & ſeq.* ubi latè expeditur, *diſc.297. p.2. diverſ.* Et de alio pariter miſerabili Epiſcopatu Acernen. habetur in dicta Acernen. *hoc eod. tit. diſc.24.* Et de conſimili prætenſione Oppidi Corati ejuſdem Archiepiſcopatus Tranen. habetur in Tarentina, *diſc. ſeq.* ubi de conſimili prætenſione Oppidi Martinæ cum ſimilibus.

13 Ad tertium verò fundamentum deductum ex antiqua, & immemorabili conſuetudine reſpondetur, & pariter benè, illam non eſſe probatam, quinimò improbabilem ſtante lite ab anno 1550. ſuprà per ſæculum & ultra pendentem; Ac etiam quia retroacta obſervantia, facultati potiùs tribuenda eſt, ut advertitur, *d. dec.297. p.2. diverſ. & dec.537. p.4. rec. tom.3.* apud Peniam, *d. dec.1318.* cum aliis quæ habentur in hujus cauſæ ultimis deciſionibus, habetur etiam in dicta Acernen. *diſc.24.* & aliis *hoc tit.*

Quamvis autem omnes iſtæ reſponſiones ſingulariter &
14 de per ſe conſideratæ eſſent validæ & ſubſiſtentes, quia revera dicta fundamenta ſingulariter, & diſtinctè videntur de ſtricto jure non habere ſubſiſtentiam; Adhuc tamen in hac facti ſpecie ejus particularibus circumſtantiis, non ſingulariter ſed unitim conſiderandis, reſolutiones non placebant, utpotè nimis innixæ leguleicis rigoribus, contra leges congruentiæ, & æquitatis, ac etiam Chriſtianæ prudentiæ regulas, evitandi ſcilicet ſcandala & præjudicia ſalutis animarum; Licèt enim in ordine ad primum fundamentum, magis communis opinio ſit ea, quam ſequuta eſt Rota, rejiciendo illam Ancharani, & ſequacium; Nihilominus cùm ſit articulus in jure dubius, habens opiniones hincinde, dici non poteſt obſtare poſitivam reſiſtentiam juris, quæ immemorabili formiter probata, vel Apoſtolico privilegio expreſſo indigeat, cum ita potiùs agi videatur de puncto præter jus, circa quem obſervantia etiam non antiquiſſima, conſiderabilis videtur, potiùs tamquam interpretativa quàm præſcriptiva; Ac etiam non agebatur de indiſcreta prætenſione, ad ſolam promptam & fumoſam prærogativam juſta ratione non munitam, ut ſunt ſuprà inſinuati caſus Tarent. & Tranen. & ſimiles, in quibus de unico Oppido à Cathedrali parùm diſtante, ſed de magna parte diœceſis, conſtituta ex tam inſigni Oppido, majores habente qualitates civitatis, quam ipſa civitas, ejuſq; diſtrictu 70. circiter Oppidorum, & locorum cum diſtrictu, ſeu ambitu 170. milliarium, congruo ad qualificatam diœceſim conſtituendam; Concurrentibus etiam, longa diſtantia, aſperitate itineris, ac etiam aliarum diœceſum interſecatione, itaut omnes iſtæ circumſtantiæ, junctæ cum tam antiqua obſervantia, ac adeò tenaci illorum populorum opinione, & traditionibus, unde contrarium non niſi cum ſcandalis & inconvenientibus practicari poſſe videtur, ſuadere videbantur, cum aliqua epicheja, & cum prudentialibus potiùs, quam merè leguleicis regulis procedendum eſſe; Sæpiùs enim praxis docuit quod etiam poſt ſententias & executoriales, iſtæ controverſiæ in populorum opinione adeò fixæ ſunt, quod videntur impracticabiles, abſque magnis ſcandalis, pro quibus tollendis Sedes Apoſtolica quandoque ſe agnovit conſtitutam in neceſſitate alias providendi; Ut inter quamplura exempla, quæ deduci poſſent, memoria tunc ſcribendo ſuggerebat illud Eccleſiarum Brunduſin. & Uritan. de quo apud Mandoſ. *d. conſ.27.* quoniam, cum non obſtantibus deciſionibus, diſcordiæ eſſent implacabiles, opus fuit eas dividere, atque Eccleſiæ Uritanæ proprium Epiſcopum tribuere; Quod etiam geſtum fuit de Eccleſia Lancianen. quam oportuit erigere in Archiepiſcopatum, ad tollendam litem ſuper qualitate ſuffraganei Archiepiſcopi Theatin. cum ſimilibus enunciatis in Urbinaten. Juris metropolitici, *hoc eod. lib. ſub tit. de præem. diſc.1.*

Illudque præſertim videbatur in iſta cauſa ſatis conſiderabile pro dicta antiqua obſervantia ſubſtinenda, reſultante ex antiqua lite habita etiam in Curia, inter Epiſcopum & Archidiaconum prætendentem in hac parte diœceſis tamquam in ſuo Archidiaconatu juriſdictionem ordinariam & quaſi Epiſcopalem, privativè ad Epiſcopum, quæ lis terminata fuit
per ſententiam anni 1436. Probabile ſiquidem videtur, quod 15
Epiſcopi ad alliciendos iſtos populos, ut dicto Archidiacono tanquam proprio Prælato non adhærerent, atque eos in Epiſcopos & ſuperiores, pacificè, & libenter agnoſcerent, ita cum eis convenerint, ut etiam ſub Epiſcopo viverent, eo modo, quo ſub particulari Prælato vivere aſſueti erant; Eo modo quo devolutis ad Sedem Apoſtolicam civitate, & Statu Ferrariæ, Clemens VIII. dictis civitati & Statui conceſſit, ne ad Romanam Curiam & extra proprios lares traherentur, ſed viverent eo modo, quo ſub propriis Ducibus vivebant; Quod etiam Urbanus VIII. conceſſit illis Status Urbini poſt iſtius devolutionem, quamvis juris rigor eſſet in contrarium, quia conſolidato feudo cum reliquo Statu Eccleſiaſtico, certum eſt, quod ſubditi tenentur venire ad Curiam Principis, & non poterat id per eos prætendi; ſed multa concedenda, ſeu toleranda ſunt ex lege prudentiæ, & convenientiæ, quę rigoroſa lex ſcripta non concedit.

ANNOT. AD DISC. XXII. & XXII.

SUper his diſcurſibus alia diſputatio habita non eſt, atque in eis deducta benè procedere videntur, & conferunt quæ deducuntur infrà in Baren. *diſc.96.*

TARENTINA JURISDICTIONIS PRO ARCHIEPISCOPO CUM CLERO ET POPULO OPPIDI MARTINÆ.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Concilii pro Archiepiſcopo.

De eadem materia, an ſcilicet ſubditi alicujus loci, vel partis diœceſis prætendere poſſint trahendos non eſſe extra proprios lares, ſed ibi tantum per Epiſcopum, ſeu Vicarium particularem, eorum cauſas cognoſci debere.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſio Sac. Congregationis.*
3 *Ubi ceſſat magna incommoditas, omninò injuſta eſt prætenſio ſubditorum, ne trahantur extra lares.*
4 *Epiſcopus non poteſt concedere privilegia ſubditis, ne extra lares trahantur, ſeu alias juriſdictionem diminuere.*
5 *Prælati inferiores non poſſunt ſupplantare ſucceſſores eoſque obligare.*
6 *Etiam ipſemet, qui alienationem, vel prohibitam conceſſionem fecit, poteſt contravenire.*
7 *Imprudens conſilium eſt privilegia & jura minus tuta ad quæſtionem in foro deducere.*

DISC.

D I S C. XXIII.

1 EAmdem prætenſionem, quam in Tiraſonen. *diſc. præc.* ex tot fundamentis & circumſtantiis, non improbabiliter habebant Incolæ & diſtrictuales Oppidi, ſeu Archidiaconatus Calatajubii, ſatis improbabiliter habebant quoque clerus & populus Oppidi Martinæ Tarentinæ Diœceſis, ut ſcilicet ex privilegiis per anteceſſores Archiepiſcopos ſibi conceſſis, extra proprios lares trahi non poſſent, neque per Archiepiſcopum, ejuſque Vicarium Generalem pro eorum cauſis, tam civilibus, quàm criminalibus, ac aliis quibuſcumque evocari ad Civitatem, ſeu alium reſidentiæ & Tribunalis locum, ſed omnes cauſæ prædictæ cognoſcendæ eſſent in eodem loco per Vicarium particularem ibi deputari ſolitum; Adeòque hæc prætenſio crevit, ut ipſimet Archiepiſcopo occaſione viſitationis diœceſim peragranti, atque per aliquod tempus in Oppido prædicto reſidenti, ſe opponebant, ne per ſeipſum, vel per ejus Vicarium Generalem, eorum cauſas cognoſceret, quaſi quod privata cognitio ſpectare deberet ad eorum Vicarium particularem; Et quamvis Archiepiſcopus per ſeipſum abſque dubio hujuſmodi omninò temerariam prætenſionem reſpuere atque compeſcere potuiſſet; Ad abundantiorem tamen cautelam, occaſione viſitationis liminum,
2 deſuper conſuluit Sac. Congreg. Conc. qua mandante partes audiri, aſſumptaque deſuper diſputatione, pro Archiepiſcopo prodiit reſolutio, demandando ſolum Vicario foraneo committi ſummariam cognitionem cauſarum modici momenti, juxta communem omnium aliarum diœceſum obſervantiam, à juris communis etiam diſpoſitione, vel intentione reſultantem, ex authoritatibus, de quibus in dicta Tiraſonen. *diſc. præc.* quas etiam in iſta controverſia, ſcribens pro Archiepiſcopo deducebam.

3 Et quidem cum deficerent amplitudo diœceſis, aſperitas, & notabilis diſtantia itineris fama diverſi territorii, aliæque circumſtantiæ, de quibus in dicta Tiraſonen. quæ tamen neque in eo caſu de juris rigore ſufficientes reputatæ fuerunt, prorſus irrationabilis remanebat hæc prætenſio, cum hujuſmodi Oppidum ſupponeretur diſtare à Civitate, in qua Archiepiſcopus reſidere, ac Tribunal erectum habere ſolet, ſolo ſpatio 12. milliarium, per iter planum, & ex qualitate regionis ſatis commodum, undè propterea dicebam, quod eramus in caſu præciſo, de quo in Tranen. coram Penia inter ſuas *deciſ.1318.* ubi de conſimili prætenſione Oppidi, civitatis nuncupatæ Baroli, cum tamen in eo caſu concurreret circumſtantia conſpicuæ qualitatis loci, quæ proportionabiliter & comparativè ad Civitatem, in præſenti adeò non concurrebat.

4 Conſtituebatur ex parte hujuſmodi oppidanorum fundamentum in privilegiis ſibi conceſſis per Archiepiſcopos prædeceſſores, ſed erat nimis levę fundamentum, quoniam hujuſmodi diſmembrationes, ſeu diminutiones juriſdictionis, ſapere dicuntur ſpeciem alienationis cadentis ſub *extravag. Ambitioſæ*, ut in his terminis juriſdictionalibus habetur in Acernen. Vicarii coram Otthobono, *dec.220.* & in eadem prima Julii 1652. Bichio, & de qua infrà, *diſc. ſeq.* Et generaliter de diſmembratione habetur benè deductum apud Orthob. *dec.6.* in Commen. diſmembrationis coram Corrado, *dec.224. p.10. rec. & paſſim*; Multò magis non agitur de ſimplici diviſione, ſeu diſmembratione jurium Eccleſiarum inferiorum, ſed de ſcindenda, ſeu coarctanda ipſa dignitate, ac juriſdictione Epiſcopali; Unde ſi etiam in Principe Su-
5 premo denegatur poteſtas ſcindendi Coronam & concedendi inferioribus Regalia majora ipſi Coronæ, ſeu Principatui infixa, ex iis quæ frequenter habentur *ſub tit. de feudis*; Multò minus & abſque dubio id admittendum eſt in Epiſcopis & Prælatis inferioribus, qui etiam in levioribus materiis, & ubi agitur de conceſſionibus rerum merè temporalium, neque poſſunt ſupplantare ſucceſſores independenter ab eis venientes, ex iis quæ occaſione inveſtituræ abuſivæ, ſeu gratiæ expectativæ de re plena habentur deducta *ſub tit. de emphyt.* in Fulginaten. *diſc.1.* undè propterea hujuſmodi conceſſiones remanent merè perſonales; Quinimò etiam ab ipſiuſmet concedentibus, rectè ſperni, ac impugnari poſſunt, ſaltim nomine Eccleſiæ, ut hodie receptam & abſolutam ha-
6 bemus concluſionem, de qua *diſc.94. part.7. rec.* & paſſim, ut ipſemet Prælatus, qui alienationem fecit, nedum eam poſſit impugnare in petitorio, ſed etiam in ſimplici poſſeſſorio manutentionem, vel reintegrationem petere valeat, adverſus eum, cui ipſemet alienavit, quamvis ageretur de rebus merè temporalibus, multò magis in hac materia, in qua longè major juris reſiſtentia concurrit, nedum ob ſpeciales prohibitiones, quæ *in d. extravag.* & alibi per Pontifices factæ fuerunt ſuper alienatione bonorum & jurium Eccleſiæ, ſed etiam ob generalem diſpoſitionem, vel rationem juris communis prohibentem ut ſuprà, etiam in Principibus ſchiſſuram, vel diminutionem propriæ dignitatis, unde metiendo voluntatem à poteſtate, dicendum eſt, hujuſmodi conceſſiones remanere potiùs benevolas, & merè precarias, ad ipſius concedentis nutum quandocumque revocabiles, multò magis ſucceſſoris.

Hinc proindè cum poſt diſputationem jam habitam ſuper conſimili prætenſione, me conſuluiſſet clerus Oppidi Cora- 7
ti, inſtando pro aſſumpione judicii contra Archiepiſcopum Tranen. nolentem conſimilia prædeceſſorum Archiepiſcoporum privilegia obſervare; Conſului, ut omninò ab hujuſmodi aſſumpto abſtineretur, ſed cum precibus ac verbis urbanis curaretur hujuſmodi obſervantiam de facto obtinere, incutiendo ſolum cum hujuſmodi privilegiis, & retroacta obſervantia verbaliter aliquem litis timorem ſemper tamen effugiendo experimentum; Adinſtar habentis ſclopum in manibus abſque pila, ſeu globulo, vel gladium inutilem in vagina, cum ſimilibus; Undè propterea ſæpiùs experientia dedit, quod ex imprudentia, vel partium, vel defenſorum & conſulentium, amiſſa penitus fuerunt cum judiciali experimento illa jura, quæ cum clipeorum famæ & exiſtimationis, taliter juxta temporum & ſuperiorum opportunitates conſervabantur, ut patet ex Tolet. & tot aliis juriſdictionalibus *hoc tit.* & in Sypontina Cathedralitatis *ſub tit. de præeminentiis, diſc.2.* cum ſimilibus.

ACERNEN. RESIDENTIÆ ET VICARII PRO CAPITULO CATHEDRALIS CUM EPISCOPO ET CLERO OPPIDI MONTIS CORVINI.

Caſus deciſus per Sacr. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium per Rotam pro capitulo.

An Epiſcopus, neglecta reſidentia in Civitate & Eccleſia Cathedrali, illam habere poſſit, ac Tribunal erigere pro toto tempore in aliqua parte diœceſis; Et quatenus id concedatur, an poſſit Capitulum Cathedralis prætendere, pro Civitate deputandum eſſe Vicarium Generalem independentem ab alio Vicario Generali aſſiſtente penes Epiſcopum.

Et de juriſdictione Capituli ſede vacante, cum facultate deputandi Vicarium, an illa reſpectu loci, vel partis diœceſis, eſſe poſſit penes Capitulum Collegiatæ, vel clerum ejuſdem loci, privativè ad Capitulum Cathedralis.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
2 *Deciſio Sac. Congreg. circa reſidentiam Epiſcopi.*
3 *De alio caſu controverſiæ circa juriſdictionem Capituli ſede vacante.*
4 *Deciſio Sac. Congreg. in dicto alio puncto.*
5 *Epiſcopus non tenetur habere Vicarium Generalem, & ſi velit non niſi unicum etiam ſi eſſent duæ diœceſes.*
6 *Neque in hoc attenditur obſervantia, quia eſt actus facultativus.*
7 *Vicarius particularis pro Civitate, vel certo loco, etiam ſi habeat titulum Generalis, in effectu eſt foraneus.*
8 *Epiſcopus pro majori parte anni debet reſidere in Civitate, & apud Cathedralem.*
9 *Intemperies aeris, vel alia incommoditas an excuſet Epiſcopum à reſidentia in Cathedrali.*
10 *De interpretatione Conc. Trid. circa reſidentiam in Cathedrali, dum utitur verbis hortativis.*
11 *Diſpoſitio extravag. ambit. de rebus Eccleſ. non alien. procedit etiam in juribus incorporalibus, & juriſdictionibus.*
12 *Sub alienatione prohibita, venit etiam tranſactio.*
13 *De materia Beneplaciti Apoſtolici præſumpti ex lapſu temporis, quando intret nec ne.*

D I S C. XXIV.

CUm parva diœceſis Acernen. conſtituta ſit ex ipſa exi- 1
gua Civitate, quodam caſtro nuncupato Gaureo, & ex parte, licèt notabiliori, Oppidi Montis Corvini, quod

juxta

juxta illius regionis uſum, diviſum eſt in plures pagos, ſeu vicos, quorum aliqui ſunt hujus diœceſis, alii verò Salernitanæ, obſervantia dedit quod hujus loci majorem commoditatem, ac etiam aeris amænitatem, ibi Epiſcopi reſidere pro majori tempore conſueverunt. Ut autem Capitulum Cathedralis ipſaque Civitas in hoc acquieſcerent, conſueverunt Epiſcopi pro tempore, pro ipſa Civitate deputare Vicarium particularem, cum titulo & poteſtate Vicarii Generalis, & independentis, ab alio Vicario Generali apud ipſos Epiſcopos reſidente; Cùm autem modernus Epiſcopus dictam deputationem facere recuſaret, evocando Canonicos Cathedralis ac reliquos de clero & populo Civitatis, etiam pro levibus cauſis ad dictum locum ſuæ reſidentiæ, iſtam omninò deſerendo apud Cathedralem, quandoq; æſtivo præſertim tempore, prædeceſſores habere conſueverant; Idcircò Capitulum prædictum recurſum habere decrevit ad Sacram Congreg. Epiſcoporum & Regularium, principaliter & unice pro continuatione dictæ retroactæ obſervantiæ circa deputationem Vicarii particularis pro ipſa Civitate, cum titulo & poteſtate Generalis ut ſupra, itaut pro eorum cauſis extra proprios lares & ad præfatum locum reſidentiæ ab Epiſcopo evocari non poſſent; Cumque, vel circa initia ſuſceptæ Advocationis, vel fortè dum adhuc indeterminatus huic peſſimæ occupationi me non ſubjeceram, deſuper conſultus eſſem: Ab hujuſmodi aſſumpto omninò abſtinendum fore cenſui, utpote non ſubſtentabili, ſed potiùs aſſumi debere alterum punctum reſidentiæ, ac erectionis Tribunalis in Cathedrali, quo mediante, melius ejuſdem civitatis & capituli juribus & honorificentiæ conſultum eſſet, cogendo ſcilicet Epiſcopum ad reſidendum, ac habendum Tribunal erectum apud Cathedralem, & in ipſa civitate pro majore parte anni.

2 Prout aſſumpta deſuper diſputatione, quamvis in puncto juris agnoſcerent partes reſponderi debere pro reſidentia pro majori parte temporis; Nihilominus, ob retroactam obſervantiam, non aeris aſperitatem, aliaſque parum felices loci circumſtantias, illam præſertim quod Epiſcopi prædeceſſores in iſto conſueto loco congruam accomodaverant habitationem, in dicta Civitate ſatis congruam, de anno 1647. proponente Cardinali Cornelio, cenſuit Epiſcopum præcisè obligatum eſſe ad reſidentiam apud Cathedralem in temporibus præſciptis à S.C.T. *ſeſſ.23. de reform. c.1.* ab Adventu ſcilicet ad Epiphaniam, & à die Cinerum ad Octavam Paſchæ incluſivè, ac etiam in ſolemnitatibus Pentecoſtes, & Corporis Chriſti.

3 Eadem autem reſidentia Epiſcoporum in hoc Oppido, Civitate & Cathedrali pœnè derelictis, illud præ ceteris inconveniens produxerat, quod clerus Eccleſiæ matricis S. Petri, in pago, ſeu loco dictæ reſidentiæ, utpotè de facto aſſiſtentiam faciens Epiſcopo in functionibus, ac expliens partes capituli Cathedralis, aſſumptis nomine & inſignibus canonicalibus, cum ſola Epiſcopi licentia, uſurpandoque nomen Capituli & Ecleſiæ collegiatæ, denegare cœpit Capitulo Cathedralis ſubjectionem & obedientiam ſede vacante, deputando proprium Vicarium, alioſque officiales; Cùmque in vacatione circa annum 1612. in hujuſmodi intruſione cum quibuſdam literis matrimonialibus A. C. ob dicti capituli tunc temporis, vel ineptiam vel paupertatem, de facto ſe confoviſſet, opera Epiſcopi ſucceſſoris deventum eſt ad concordiam; per quam ſtabilitum fuit quod ab ipſo clero, ſeu Collegio in caſu vacationis ſedis nominari deberent tres, quorum unus per ipſum capitulum Cathedralis deputaretur ad omnimodæ ſpiritualis juriſdictionis exercitium in hoc loco, privativè ad Vicarium Generalem ab ipſo capitulo deputatum, ac omninò dependentes ab eodem capitulo, atque ita ſervatum fuit uſque ad tempus præſentis controverſiæ, quando ſopito dicto puncto reſidentiæ, aſſumptoque iſto contra dictum clerum.

4 Per eamdem Sac. Congreg. de eodem anno 1647. proponente Cardinali Franciotto reſolutum fuit, clerum dicti Oppidi nullum jus habere in deputatione Vicarii, vel in exercenda juriſdictione Epiſcopali Sede vacante, ſed in omnibus ſubjacere, ac obedire debere Capitulo Cathedralis, ac Vicario per eum deputando, dicta concordia non obſtante; Cumque pro obſervantia, & executione dictæ reſolutionis obtenta eſſet ſententia ab A. C. clerus autem prædictus obtinuiſſet à Signatura juſtitiæ committi cauſam in Rota coram Otthob. ſub intitulatione Aceren. Vicarii; Aſſumpta etiam in hoc Tribunali diſputatione, ſub die 30. Maji 1650. prodiit reſolutio conformis jam dictæ Sac. Congr. ut liquet ex deciſione deſuper edita inter illas Ottob. *dec.* 220. confirmata ſub die 1. Julii 1652. coram Bichio, ſubrogato in locum Otthob. interim ad Cardinalatum evecti, atque ita utraque controverſia finem habuit.

Tres igitur fuerunt puncti, ſeu inſpectiones in tota iſta 5 cauſa cadentes, primus ad diſputationis trutinam non deductus, in congreſſibus tamen examinatus, ad effectum reddendi capaces capituli agentes, quod non expediebat illum aſſumere; Super obligatione ſcilicet Epiſcopi deputandi in caſu abſentiæ Vicarium particularem pro civitate, cum titulo, & facultate Generalis, ut ſuprà; Secundò ſuper obligatione ejuſdem Epiſcopi reſidendi, ac Tribunal habendi in civitate, & apud Cathedralem pro majori parte anni; Et tertiò ſuper juriſdictione capituli ſede vacante, etiam in hoc loco.

Quatenus pertinet ad primam, dicebam minus fundatam 6 eſſe capituli prætenſionem, cum tali ſenſu veritatis, quod cenſui ab illius proſecutione omninò abſtinendum eſſe; Quoniam de jure Epiſcopus non tenetur aliquem habere Vicarium, ſed volens cognoſcere poteſt cauſas per ſeipſum, & quatenus etiam illum retinere velit, non cogitur habere, niſi unum ſibi aſſiſtentem, etiamſi eſſet Epiſcopus duarum Cathedralium æquè principaliter unitarum, itaut revera eſſent diœceſes diſtinctæ; juxta deciſionem in Viterbien. & Tuſcanen. cor. Cavalerio *inter ſuas dec.* 418. Et conſequenter multò minus duos Vicarios habere cogendus eſt in una eadem diœceſi, quamvis hæc nimiùm ampla eſſet, ita ut incolis alicujus partis, ob itineris diſtantiam, vel aſperitatem nimiùm incommodum eſſet adire locum Tribunalis, quoniam exceptis caſibus brevioribus, & modici momenti cognoſci ſolitis per Vicarium foraneum, neq; dicta circumſtantia amplitudinis & commoditatis, de ſtricta juris cenſura habetur in conſideratione juxta ea, quæ formiter diſcuſſa materia habentur ſuperius deducta in Tiraſonen. *dec.* 22. quæ tunc, dicta cauſa adhuc non diſputata, in iſta diſcurrendo deducebam, multò magis in hac facti ſpecie, in qua agitur de adeò exigua diœceſi, ac ceſſat dictum motivum incommoditatis, ut ponderatur in Tarentina, *diſc. præc.*

Et quamvis agentes pro capitulo, conſultores de partibus, magnum conſtituerent fundamentum in longæva retroacta obſervantia, ob quam prætendebant id eſſe præſcriptum: Dicebam tamen hoc fundamentum in ſpecie rejectum eſſe per Rotam, *dec.297.p.2.diverſ.* plenè reaſſumpta per Campanil. *in diverſor. iur. Canon. rubr.11. cap.23.* cum aliis, de quibus in d. Tiraſonen. Ex ea clara ratione, quod hujuſmodi actus dicuntur facultativi, non habiles ad præſcriptionem, 7 ac ad obligandos ſucceſſores, juxta ſuperius deducta in Tarentina; Ac etiam quia licèt tali Vicario particulari pro Civitate, vel aliqua diœceſis parte deputato, titulus Generalis tribuatur, nihilominus intelligitur impropriè, & abuſivè, quia in effectu eſt foraneus, talem habens nuncupationem, cum Generalis ſit unicus, ac ille qui reſidet apud Epiſcopum, unum & idem Tribunal cum eo conſtituens, ut apud allegatos.

Quo verò ad ſecundùm punctum; ſeu inſpectionem, dicebam ſcribens pro Capitulo, quod quamvis in puncto 8 juris, ac ceſſantibus juſtis cauſis excuſationis, vera ſit regula, quod Epiſcopus poteſt in quacumque ſibi viſa diœceſis parte reſidere, ibique Tribunal erectum habere, cauſas cognoſcere, ac ſubditos evocare, juxta deducta in Tiraſonen. & in deciſionibus in ea cauſa editis, præſertim ultimis coram Vicecomite & Otalora; Nihilominus id intelligitur diſcretè, & ſano modo, ita tamen quod pro majori parte anni ceſſante, ut dictum eſt, juſta cauſa, reſidere debeat, ac Tribunal erectum habere in ipſa Civitate, & apud Cathedralem; Ex ea clara ratione, quod cùm Epiſcopus ſit Eccleſiæ ſponſus, non debet ab ejus ſponſa diu ſeparari, ſed cum ipſa convivere, eodem modo, quo maritus cohabitare debet cum uxore ad text. *in cap. inter corporalia, de translatione Epiſcoporum*; Et ex altera, quod dum conſtituit unum corpus cum Capitulo Cathedralis, cujus ipſe eſt caput, non debet iſtud à reliquo corpore diu ſeparatum remanere, ut diſponitur per text. *in cap. placuit 7. quæſt.1.* Et firmant communiter Doctores præſertim *gloſ. parva in dicto cap. placuit, ſuper verbo ſedere*, Geminian. *ibidem in fine*, ubi etiam Philipp. Franch. *poſt nu.* 4. Guglielm. Duran. *de modo Concil. Gener. celebr. par.2. rubr.28.n.4. & part.3. rubr.50. num.3.* Gigas *de reſiden. c.3. nu.* 12. Bertachin. *in tract. de Epiſcopo, lib.4.1. part. qu.4. & in repertor. ſub verbo Epiſcopus*, Alvarez. *in ſpecul. iur. cap.9. in princ.* Gonzalez. *ad reg. 3. gloſ.43. nu.* 192. Campanil. *diverſ. iur. canon. rubr.23. cap.34. n.151.* Gratian. *diſcep. forenſ. cap.* 655. *nu.27. & in addit. ad dec. Marchiæ* 113. *num.3.* Genuen. *in manual. paſtor. cap.31. num.6.* Mandoſ. *conſ.27. nu.8.* Barboſ. *de*

poteſt. Epiſcopi alleg.53. n.3. & alleg.80. n.4. Rot. *dec.* 353. *n.60. p.5. rec.* Atque cum ea diligentia, quam tunc meliorem, ardor juventutis, & otium concedebant, non de facili inveniri potuit qui contrarium firmaret.

9 Ex parte Epiſcopi replicabatur, præmiſſa procedere non dato legitimo impedimento, quod in præſenti adeſſe dicebat ob rigiditatem, ſeu intemperantiam aeris, adducendo exemplum Archiepiſcopi Conzani propè illam regionem, continuam reſidentiam facientis, non in Civitate, ſed in Oppido Sancti Mennæ, vel in illo S. Andreæ, aut alio diœceſis, ac etiam Epiſcoporum, Caputaquen. Aliphan. Anglonen. & ſimilium; Verùm, inſpecta etiam veritate, replicatio non videbatur conſiderabilis; neq; dicti caſus ſimiles adaptabantur ad hanc facti ſpeciem; Id enim procedit, quando impedimentum ſit accidentale proveniens poſt Cathedralis erectionem, vel à Civitatis omnimoda depopulatione, vel ab aeris intemperie, tractu temporis ex aquarum inundationibus, ſeu alio caſu contingente, ut verificatur in prædictis, & ſimilibus Civitatibus; Non autem ubi agitur ſolum de rigiditate, vel ſterilitate naturali regionis, itaut eſſent qualitates naturales exiſtentes etiam de tempore erectionis Cathedralis; Tum quia eſſet redarguere Sedem Apoſtolicam de imprudentia; faciendo in tali loco potiùs quàm in altero diœceſis hujuſmodi erectionem, quæ non niſi cauſa cognita, omnibuſque penſatis fieri ſolet; Tum quia ſi hujuſmodi cauſa ſubſiſteret, excuſandi eſſent à reſidentia omnes Epiſcopi Cathedralium exiſtentium in Alpibus, vel in Apennino, aliiſque locis rigidum aerem, ac incommodum vivendi modum habentibus; Ac etiam quia ceſſante totali depopulatione, aeris defectus conſiderabilis eſt in quibuſdam anni temporibus, non autem in omnibus, cum ille aer, qui æſtivo & autumnali tempore eſt inſaluber, non ſit talis tempore hyberno, & veris; Ut e contra ille, qui eſt rigidus & aſper in hoc tempore, non ſit talis, ſed ſuavis, amenus, & magis ſaluber in altero, ut revera eſt caſus præſentis controverſiæ.

10 Dicebatur item ex parte Epiſcopi, diſputationem Sacri Conc. Trid. *ſeſſ.23. de reform cap.1.* ſibi magis aſſiſtere, dum utitur alternativa circa reſidentiam, in Civitate, vel diœceſi; Atq; in dictis magis ſolemnibus anni temporibus ab eodem Concilio expreſſis, non cogit, neque præcipit, ſed tantum hortatur, unde inferebat excludi præciſam obligationem; Sed neque id ſubſiſtere advertebam; Tum quia hortatoria ſuperioris neceſſitatem importare dicitur, *cap. præſentium 7. quæſt.1. c. dudum 18. quæſt.2. c.1. de teſtam. cum concordant.* per Menoch. *de arbitr. caſ.461. nu.19. & 20.* dum præſertim Concilium utitur verbis *ullò pacto*, unde quædam præciſa voluntas deduci videtur; Tum etiam magis ad rem, quo verba hortativa Concilii eo tendunt, ne id quod alias ipſis Epiſcopis conceditur circa abſentiam à Cathedrali, vel peragrando diœceſim occaſione viſitationis, vel etiam accedendi ad limina, ſive pro tempore ibi præſcripto commorandi extra reſidentiam, fiat in his temporibus, Et ſic hortatur, ne id quod alias licitè facere poſſunt, in hujuſmodi ſolemnioribus temporibus agant, cum alias idem Concilium *ſeſſ.6. de ref. c.1.* explicitè, & in dicto loco implicite, profiteatur confirmare, renovare magis, quàm corrigere diſpoſitionem Sacrorum canonum circa Epiſcoporum reſidentiam; ideòque alternativa ibi poſita inter Civitatem, & diœceſim, intelligenda eſt diſcretè, & juxta ipſorum canonum diſputationem, non autem, quod omninò derelicta Cathedrali, licitum reddatur in omnibus anni temporibus in alio loco continuatam reſidentiam habere.

11 Demùm quoad tertium, & ultimum punctum, ſcribentes pro dicto clero, ſeu Collegio, non negabant regulam aſſiſtere Capitulo Cathedralis, tam de jure communi, quam ex Sac. Conc. Trid. *ſeſſ.24. de reformat. cap.16.* ſuccedenti in Epiſcopali juriſdictione per univerſam diœceſim; Conſtituebant tamen fundamentum in concordia ut ſuprà inita; Sed facilis fuit reſponſio ex illius manifeſto defectu, tam ratione cauſæ, quàm ratione ſolemnitatis, cum receptiſ-
12 ſimum ſit, Sacros canones de prohibita bonorum Eccleſiæ alienationes diſponentes, præſertim verò *extravag. Ambitioſæ*, percutere, nedum alienationem bonorum temporalium, ſed etiam illam jurium incorporalium, ac juriſdictionalium. Atque juxta magis veram & receptam opinionem, tranſactio quoque venit ſub nomine prohibitæ alienationis, ex deductis in hujus cauſæ deciſionibus coram Otthobono, & Bichio, ſæpè in ſua materia, *ſub titulo de alienationibus* præſertim in Januen. donationis pro Raggio.

13 Non negabant ſcribentes in contrarium hujuſmodi propoſitionum veritatem, inſiſtebant tamen in Beneplacito præſumpto reſultante ex lapſu longiſſimi temporis 30. annorum, dum concordia inita erat de anno 1613. Et quamvis ego ſcribens pro Capitulo objicerem de Bulla Urbani VIII. edita de anno 1641. tollente hujuſmodi Beneplacitum præſumptum, de qua Bulla ſæpiùs in ſua materia, *ſub tit. de alienat. & contractibus*. Replicabant tamen, & benè, quod quidquid ſit de illa in aliis caſibus, receptum eſt non procedere in contractibus inter duas Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas ob ceſſantem malam præſumptionem uſurpationis, & potentiæ, cujus ratione illa edita fuit, ut in Vicen. portionum prima Junii 1643. Dunozzetto *inter ſuas dec.* 713. Romana cenſus 13. Junii 1665. Priolo, & frequenter, unde meritò Rota in utraque deciſione hanc reſponſionem neglexit.

Reſpondebam ſecundò, dictam concluſionem ſuper Beneplacito præſumpto procedere, quatenus cum lapſu longiſſimi temporis concurrat etiam obſervantia, quæ debet eſſe pacifica, continua, & univoca, non autem æquivoca, & quæ in præſenti ceſſabat, quoniam licet dicta concordia inita eſſet de dicto anno 1613. Nihilominus id ſequutum fuit ſede plena, & cum opera & mediatione novi Epiſcopi, ob cujus longam ſuperviventiam, uſque ad annum circiter 1640. obſervantia ob iſtius Epiſcopi mortem in prima vocatione remanebat multum brevis, & conſequenter non intrabat concluſio, atque iſtud motivum utpotè clarum & omninò tutum in utraque deciſione admiſſum fuit, & cum eo proceſſum.

Reſpondebam tertiò, quod ex eadem *extrav. Ambitioſæ*, non ſufficit ſolemnitas conſiſtens in Beneplacito Apoſtolico, ſed requiritur etiam copulativè juſta cauſa, quam receptum eſt ab ipſo Beneplacito non ſuppleri, qua cauſa deficiente, neceſſitatis, ſeu evidentis utilitatis etiam in terminis juris communis, & circumſcripta dicta Bulla, neque intrat beneplacitum præſumptum, ex ea clara & convincenti ratione, quod fictio, ſeu præſumptio ſupplet quidem veritatem, ſed ultra eam non operatur, undè cum certum ſit quod abſque juſta cauſa, quæ in præſenti omninò deficiebat, ſuper actu evidenter læſio, & præjudiciali, expreſſum beneplacitum conceſſum non eſſet, Idcircò intrare non poterat præſumptum, ut advertitur, *dec.82. n.10. p.11. rec. & in aliis frequenter*, cum ſit propoſitio hodie pariter recepta. Ideòque ex iſto etiam motivo quamvis in deciſionibus non deducto, ceſſabat dictum fundamentum Beneplaciti præſumpti, Multò magis omnibus dictis reſponſionibus inſimul ponderatis, unde propterea, reflectendo etiam ad ſolam veritatem, omnes dictæ reſolutiones, tam Sac. Congr. quàm Rotæ, probabiles, ac benè fundatæ viſæ ſunt.

ANNOT. AD DISC. XXIV.

AD materiam hujus diſcurſus, cujus caſus pariter aliam non habuit diſputationem, conferunt ea, quæ habentur infrà *in Calaguritana reſidentiæ*, *diſc.98.* magis verò ad rem eſt caſus *in Calaguritana*, *& Calciaten. reſidentiæ*, diſputatus in Congreg. Concilii, an ſcilicet Epiſcopus teneatur ſaltem in temporibus à Concilio ſtatutis reſidere, atque habere Tribunal in una ex his Cathedralibus invicem æquè principaliter unitis, attenta conſuetudine reſidendi in Oppido de Longron, atque juxta contenta in iſto diſcurſu prodierunt binæ reſolutiones, ut apud Cathedralem reſidentia, & Tribunal eſſe debeant. Et quamvis Ego poſt reſolutiones in cauſa ſcribens pro Epiſcopo in eadem Congregatione ad effectum obtinendi novam audientiam, magnum conſtituerem fundamentum in præſuppoſita antiquiſſima immemorabili, vel ſaltem centenaria obſervantia, quaſi quod ita poſſet allegari privilegium Apoſtolicum, vel alter titulus melior, juxta deducta, *diſc. 3. de alien. & contract. prohib. diſc. 21. de iudic.* & alibi; Attamen poſt mutationem ſtatus, cùm eſſem Auditor Innocentii XI. occaſione recurſus habiti per Epiſcopum ad Signaturam gratiæ, comperii, quod hoc præſuppoſitum non benè verificaretur, ideoque Signatura canonizavit judicium Congregationis; Prædicto tamen retento præſuppoſito advertebam, ſcribens, ut ſuprà tamquam Advocatus, quod dicta præſumptio privilegii Apoſtolici, vel concordiæ, magnum haberet fomentum probabilitatis; Ubi etenim agitur de unica Cathedrali, & Diœceſi, tunc intrat ratio, de qua in diſcurſu, quod ſcilicèt, dum in eo loco Sedes Apoſtolica ſituavit Cathedram, præſupponendum eſt quod ille locus fuerit reputatus opportunus, atque alias eſſet redarguere eamdem Sedem de irrationabili judicio; In præſenti autem cum eſſent duæ Diœceſes amplæ, nimiùm probabile videbatur, quod per concordiam ſtatutus

tus eſſet iſte locus, qui præſupponebatur ſituatus in confinio, tum ob majorem commoditatem ſubditorum utriuſque Diœceſis, tum etiam, ut ita eligendo locum tertium, tollerentur æmulationes inter duas Cathedrales, & an potiùs apud unam, quàm apud alteram reſidentia eſſe deberet.

CLONIEN.
SEU NULLIUS EXEMPTIONIS
PRO ABBATISSA MONASTERII ESSENDIEN.
CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus. diſputatus in Sacr. Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, & ſopitus per concordiam.

De exemptione ab Ordinarii juriſdictione competente alicui Monaſterio Monialium, vel Eccleſiæ principali, an competat alteri Monaſterio, vel Eccleſiæ ſubjectæ, vel dependenti; Et quid etiam reſpectu curæ animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum in illis partibus, in quibus receptum non ſit Concilium Tridentinum.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Privilegia exemptiva non ſuffragantur quoad juriſdictionem delegatam.*
3 *In locis, in quibus non eſt publicatum, & receptum Sac. C. T. ceſſat dicta juriſdictio delegata.*
4 *Exemptio competens Monaſterio, ſeu Eccleſia principali, competit etiam ejus membris, & Eccleſiis unitis & de menſa.*
5 *De notabili differentia inter ſubiectionem nativam, & dativam & unionem Eccleſiæ alias liberæ, vel illius, quæ naſcitur unita, & ſubiecta.*
6 *Ex quibus probetur unio, ſeu ſubiectio.*
7 *Ad præſcribendam iuriſdictionem contra exemptos requiritur quadragenaria cum ſcientia, & patientia.*
8 *Exempti, & immediatè ſubiecti Sedi Apoſtolicæ non poſſunt ſe ſubiacere Ordinario.*
9 *De decreto irritante appoſito in privilegiis, an & quando inficiat contrariam poſſeſſionem, & præſcriptionem.*

DISC. XXV.

1 Monaſterium Monialium *Eſſendien.* cujus Abbatiſſa ratione notabilis juriſdictionis temporalis, ac etiam ſpiritualis; fortè cùm territorio ſeparato, & qualitate *Nullius*, Principis ac Prælati figuram facit, habet ſub ſe Monaſterium, ſeu Collegium, pariter Monialium *Relinguſanum*, cujus Præpoſitiſsa per illas Moniales, ſeu Canoniſſas eligi ſolita, per iſtam Abbatiſſam confirmatur, & cujus Monaſterii, ſeu Collegii Eccleſiæ annexa eſt cura animarum populi in eo loco viventis, de juriſdictione temporali dictæ Præpoſituræ forſan exiſtentis; Cùmque non dubitetur iſtum locum *Relinguſan.* eſſe intra fines diœceſis *Colonien.* ut etiam non improbabiliter dici poſſe videtur de eodem loco *Eſſendien.* cum eadem privilegia Apoſtolica exemptiva, illud præſertim Innocentii VIII. id enuncient, idcircò Archiepiſcopus, prætendens ita quoque per prædeceſsores practicatum eſſe, iſtud Monaſterium, ſeu Collegium *Relinguſan*, ejuſque Eccleſiam & clericos viſitare volebat, alioſque Epiſcopalis juriſdictionis, & diœceſanæ legis actus exercere. Cùmque dicta Præpoſitiſsa de facto ſe opponeret, illam cenſuris ſubjecit, undè propterea, tam ex parte ipſius, quàm etiam principaliter ex parte dictæ Abbatiſsæ *Eſſendien.* habitus fuit recurſus ad Sac. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium, à qua ob aliquam negligentiam agentium pro hac parte, Archiepiſcopus, docto de exercitio aliquorum actuum juriſdictionalium, obtinuit reſolutionem ſuper ejus manutentione in poſſeſſorio. Adverſus quam reſolutionem obtento iterùm audiri, cùm in hoc ſtatu ad cauſam ex hac parte evocatus eſſem; In congreſſibus deſuper habitis pro ejus directione, difficultatem habebam ex eo quod utrumque Monaſterium, ſubjectum habebat clerum & populum, cum quo in eorum Eccleſiis cura exercebantur, & Sacramenta miniſtrabantur, undè procedendo cum præſuppoſito juriſdictionis per Sacrum Concilium Trid. aliaſque poſteriores Conſtitutiones Apoſtolicas ad ejus limites, ſeu ampliationem editas, Ordinariis locorum etiam in locis exemptis delegatæ, difficultatem non levem habebam etiam cùm ipſomet principali Monaſterio *Eſſendien.* in quo utpotè ampliſſimè exempto, Archiepiſcopus ejuſque Officiales nullam prætendebant juriſdictionem, illam reſtringentes ad iſtud *Relinguſanum*, ne ſcilicèt hujus diſputationis occaſione, dum non benè juſtificari videbatur territorium ſeparatum, excitaremus dormientes, atque pro defendendo acceſſorio, reſultaret ſubjectio ipſius principalis, cùm privilegia exemptiva quantumvis ampla ſuffragentur quoad ipſum Monaſterium & perſonas intra ejus ambitum, non quoad clerum, & populum juxta *theoricam*, de qua *in Toletana, diſc.* 1. & in aliis frequenter; Et juxta quam cenſui, priuſquàm diſputatio aſſumeretur edere diſcurſum ad partes tranſmittendum, ut Abbatiſſæ Conſiliarii agnitis difficultatibus determinarent, an potiùs expediret reſolutionibus acquieſcere, ac materiam ampliùs non revolvere, ut mea erat ſententia, quatenus ſubſiſteret dictum præpoſitum delegatæ juriſdictionis, non obſtante exemptione competentis.

Ceſſavit tamen difficultas ex facto, quoniam utrumque Monaſterium, quamvis intra fines diœceſis ſitum eſſet, attamen utpotè exiſtens in provincia, ſeu ditione temporali, in qua publicatum, & acceptatum non fuit S. C. T. non cadit
ſub dicta delegata juriſdictione, cum tali caſu procedendum 2
ſit cum ſolis terminis juris communis ad formam Conſtitutionis Bonifacii VIII. *in c. cum perſonæ, de priv. in* 6. de qua *in Theatina, diſc.* 5. & juxta notata per Canoniſtas *in cap. cum olim. & c. audit is, de præſcr.* ex deductis *in Toletana, diſc.* 1.

Et occaſione ſolemnitatum matrimonii, vel ſimilium, in
quibus aliquid de novo à præfato Sac. Conc. ſtatutum eſt, ita 3
diſtinguendo inter loca ubi illud eſt receptum, & ubi non, Sanch. *de matrim. l.* 3. *diſp.* 18. Guttier. *eod. tr. c.* 61. *n.* 12. Boſſ. *eod. tract. c.* 1. *n.* 63. & 71.

Quare cum dictis terminis juris communis procedendo, in diſputatione deſuper aſſumpta, cum privilegia exemptiva diſponerent de monaſterio *Eſſendien.* in forma ſatis ampla, Punctus erat, an illa ſuffragarentur huic *Relinguſano*, de quo erat quæſtio, quod pendebat ab altero puncto ſubjectionis, an ſcilicèt iſtud eſſet unitum, & de menſa dicti Monaſterii principalis. Quo poſito, intrat regula, ut exemptio competens
Monaſterio, ſeu Eccleſiæ principali, competat etiam ejus 4
membris, granciis, & aliis dependentibus, ac acceſſoriè unitis, quæ de menſa dici poſſunt, cum reputentur res, & prædia ipſius Monaſteriis, ſeu Eccleſiæ principalis ad text. *in c.* 1. *de priv. in* 6. ubi gloſ. verb. exemplo, Soccin. Jun. *in c. recipimus, n.* 97. *de priv. dec.* 54. *num.* 11. *p.* 2. *diverſ.* apud Merlin. *dec.* 8. *n.* 3. *benè dec.* 30. *n.* 4. *cum ſeqq. p.* 11. *rec.* & in aliis, de quibus *in S. Severini Parochiali* 26. *Jan.* 1660. *coram Bevilaqua*, de qua cauſa habetur actum ſupra, *hoc eodem tit. diſc.* 15. Et ſic quæſtio erat potiùs facti quam juris, an ſcilicet de hujuſmodi unione, ſeu ſubjectione, & dependentia conſtaret.

Pro illa juſtificanda, ac ponderandis probationibus, ſeu adminiculis, dicebam illud principaliter advertendum fore, magnam differentiam eſſe inter probationem unionis illa-
rum Eccleſiarum, de quarum antecedenti ſtatu libero & in- 5
dependenti conſtet, itaut agatur de inducenda immutatione ſtatus, ac faciendo ſervum eum, qui erat liber, Et caſum in quo de hujuſmodi antecedenti ſtatu non conſtet, itaut probabiliter dici poſſet, Monaſterium, ſeu Eccleſiam, quæ dicitur unita & de menſa, natam eſſe ſubditam & filialem, ut potè fundatam intra limites ejus, quæ dicitur matrix, juxta *dec.* Ulixbonen. quæ ſunt in materia magiſtrales 102. *p.* 1. & 204. *p.* 2. *rec.* ac advertitur *in d. S. Severini Parochialis cor. Bevilaqua*, & habetur etiam actum, *in Senogall. Parochialis, ſub tit. de Parochis*.

Et in his terminis verſari videbamur, quoniam ex antiquis ſcripturiis & chronicis, aliiſque documentis, ac etiam
publica voce, & fama juſtificabatur, iſtud Monaſterium, ſeu 6
Collegium Relinguſan. circa ann. 997. fundatum eſſe per quandam Abbatiſsam hujus Monaſterii *Eſſendien.* quæ ibi ſepulturam elegit, atque Superioriſsa, ſeu Præpoſita confirmatur ab hac Abbatiſsa, cui obedientiam, & ſubjectionem jurat; Et quod magis eſt, ipſum Monaſterium principale, quædam victualia certis anni temporibus illi ſuppeditat. Per quæ omnia inſimul juncta, rectè probari videbatur hujuſmodi unio, ſeu ſubjectio, potiùs nativa quàm dativa, ex deductis in allegatis deciſionibus, cùm ut dictum eſt, non urgeat ratio illius odibilitatis, & ſucceſſivè magis concludentis probationis, quæ concurrit in unione immutativa ſtatus Eccleſiæ, aliàs liberæ, & independentis ut ſuprà.

His poſitis dicebam, non obſtare aliquos actus juriſdictionales, qui ex parte Archiepiſcopi deducebantur, tum

quia non juſtificabantur cum quadragenaria pacifica benè probata cum ſuis requiſitis, quorum præcipuum dicebam illud ſcientiæ, & patientiæ Abbatiſſæ Monaſterii principalis, de cujus præjudicio agebatur, ut in terminis habetur *dicta dec.* 30. *part.* 11. *recent.* ideòque actus geſti per dictam Præpoſitiſſam ſubordinatam, alioſque ſubditos, non videbantur conſiderabiles in præjudicium ſuperioris, quod cauſari non poteſt ſine iſtius ſcientia & patientia, quæ ſtat loco poſſeſſionis.

Tum etiam, quia cum dicta privilegia continerent etiam protectionem Sedis Apoſtolicæ, ejuſque immediatam ſubjectionem, exinde ſequitur, quoſcumque actus contrarios in nulla conſideratione habendos eſſe, ex recepta concluſione, quod non poſſunt inferiores ita exempti ſe ſubjicere Ordinario, vel alteri ſine conſenſu Pontificis. Ex ea ratione, quod Superioris intereſt, ne ejus ſubditi ab altero indicentur, ut plenè *deciſ.* 456. & 461. *part.* 5. *rec.* Et in terminis ſpecialibus exemptionis conſimilis Monaſterii Monialium in illis partibus habetur *deciſ.* 50. *n.* 4. & *ſeq.* & *num.* 8. *par.* 10. *rec.* alias apud Celſum, *dec.* 17. juncto etiam decreto irritanti in privilegiis exemptivis contento, cujus virtus, & operatio eſt inficere quamcumque contrariam poſſeſſionem, vel præſcriptionem, ſeu conſuetudinem, ac impedire, ne iſta naſcatur, ut apud Celſum, *dec.* 17. *n.* 9. alias *dicta dec.* 50. *num.* 10. *part.* 10. & generaliter *latè in Cæſenaten. ſeu Sarſinaten. laudemiorum coram Ghislerio, & Albergato, deciſ.* 400. *part.* 9. *rec.* &
9 *deciſ.* 35. poſt colluctationes Bondeni; Licèt de iſto motivo decreti irritantis ſatis dubitari poſſet quando iſtud Collegium eſſet independens à dicto altero Monaſterio, quoniam ut advertitur in Bononien. apud Otthob. *dec.* 175. *numer.* 16. & in aliis, id rectè procedit in eo decreto irritante, quod adjectum eſt in Conſtitutionibus, vel aliis proviſionibus generalibus editis per viam legis, quæ per non uſum ſubditorum ſine ſcientia, & tolerantia Papæ tolli non poteſt, ſive ubi in privilegiis conceſſis alicui Univerſitati, cui ex pacto ſingulorum non præjudicatur, ſecus ubi in privilegio particulari, quo ipſe privilegiatus, renuntiando juri ſuo, poteſt non uti, potiſſimè ubi non uſus eſt magis favorabilis, majoremque habet juris aſſiſtentiam, quia ſic reverſio fiat ad juris communis diſpoſitionem.

Nulla deſuper capta fuit reſolutio, quoniam cum hujuſmodi controverſia pendente, deventum eſſet ad quamdam concordiam, cujus deinde utramque partem pœnituerat, unde propterea agentes deinde eam ſub ſilentio involvebant, aliunde tamen Sac. Congregatio ejus notitiam habuiſſet. Idcirco prudentiſſimè, ſtante qualitate regionis; ac ſtantibus aliquibus inconvenientientibus alias exortis, mandavit dictæ concordiæ obſervantiam, unde propterea ceſſante occaſione ulterioris formalis diſcuſſionis, ac non viſis juribus alterius partis, quæ communicata non fuerunt, non potuit omnino maturum judicium pro veritate deſuper efformari.

ANNOT. AD DISC. XXV.

Super hoc diſcurſu aliud non occurrit adnotatione dignum, dum ob mortem Procuratoris de quæſtione amplius actum eſſe non audivi, vel quia Partes concordaverint, vel quia cauſæ defenſores mutaverint.

NEAPOLITANA JURIS VISITANDI MONASTERIUM,
PRO MONASTERIO SANCTÆ CLARÆ,
CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus deciſus in Sac. Congregatione Concilii pro Archiepiſcopo.

Juriſdictio delegata Ordinario loci in Monaſteriis Monialium exemptis; An locum habeat quando exemptio provenit ex lege fundationis; Et quid ubi eadem Monaſteria habent alterum delegatum Apoſtolicum à quo viſitantur.

SUMMARIUM.

1 *Facti ſeries.*
2 *Decretum S. Congregationis Concilii.*
3 *De ratione ob quam de jure communi, ac etiam per Sacrum Concilium Tridentinum committitur Ordinariis Viſitatio Monaſteriorum exemptorum, & n.* 11.
4 *An Conciliare decretum procedat in Monaſteriis ſubjectis regularibus habentibus viſitatorem, & n.* 6.
5 *Conſtitutio Gregorii XV. quid addiderit Conc. Trid.*

6 *De eadem concluſione, de qua num.* 4.
7 *De differentia inter exemptionem dativam, & nativam, ac eam quæ ex mero privilegio, & alteram quæ ex lege fundationis.*
8 *Leges adjectæ in limine fundationis ſunt ſervandæ.*
9 *Privilegium Apoſtolicum quandoque attendendum eſt tanquam conſenſus præſtitus.*
10 *Juriſdictio delegata non adverſatur exemptioni.*
11 *De ratione ob quam Ordinariis committenda eſt cura clauſuræ.*
12 *De caſu in quo juriſdictio Ordinariis delegata circa clauſuram Monialium locum habere non debet.*

DISC. XXVI.

De anno 1310. in Civitate Neapolis, Rex Robertus, & 1
Regina Sancia ejus Uxor, fundarunt ac dotarunt Inſigne Monaſterium Monialium S. Claræ, ibique annexum Conventum fratrum ordinis Minorum, qui tunc unicus & indiviſus erat, pro ejuſdem Monaſterii gubernio, & adminiſtratione, pluribus in ipſo fundationis limine adjectis legibus per Joannem XXII. approbatis, inter quas ea fuit præcipua, ut eſſe deberet de Regio jurepatronatus, ac immediatè ſubjectum Sedi Apoſtolicæ, omninò liberum & exemptum à quacumque Archiepiſcopi juriſdictione, viſitatione, & ſuperioritate, atque ita continuata obſervantia dedit uſque ad annum 1648. licèt enim poſt publicationem Sac. Conc. Trid. plures Archiepiſcopi in vim juriſdictionis ab eo delegatæ illud viſitare curaverint, præſertim verò ſub Clemente VIII. nihilominus dum hæc diſputabantur, ex parte agentium pro dicto Monaſterio ſupponebatur dictam exemptionem adhuc intactam remanere, quoniam quoad regimen, & ordinariam ſuperioritatem, juxta legem fundationis, fuit ſub juriſdictione, & Viſitatione Generalis aliorumque Prælatorum
dicti Ordinis Minorum, prius Conventualium, deinde Ob- 2
ſervantium; Et quoad clauſuram, ac alia quæ per dictum Concilium, & Apoſtolicas Conſtitutiones in monaſteriis exemptis, locorum Ordinariis jure delegato competunt, talem juriſdictionem exercuit Nuntius Apoſtolicus reſidens in eadem Civitate; Cum autem occaſione revolutionum popularium, quædam pars muri clauſuræ rupturam paſſa eſſet, ſubſequuta tamen illico refectione, Archiepiſcopus, iſta occaſione ſumpta, Monaſterium viſitare voluit, exemptione non obſtante, ex delegata juriſdictione per dictum Conc. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 5. & clarius ex Conſt. 18. Gregorii XV. atque ſe opponentibus Monialibus ac aliis, qui earum exemptionem tueri curabant, per Archiepiſcopum conſulta fuit Sac. Congregatio Concilii, quæ pro eo reſpondit, licere ſcilicet clauſuram viſitare, non obſtantibus deductis ex parte Monaſterii.

In hac igitur diſputatione ſcribens, pro Monaſterio circa initia Advocationis, diſtinguendo decretum Conciliare, à dicta Conſtitutione Gregorii XV. in quibus erant Archiepi-
ſcopi fundamenta; Quatenus pertinet ad primum, dice- 3
bam illud profiteri ſolùm in hoc innovare canonum diſpoſitionem, *in c. periculoſo, de privil. in ſexto, & Clement.* 2. *eod. tit.* in quibus, præcipuè *in Clementina* diſertis verbis declaratur, ut poteſtas, quæ jure delegato locorum Ordinariis conceditur in Monaſteriis exemptis, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectis procedat in iis, quæ nullum habent ordinarium Viſitatorem, ita conſulendo illis caſibus, in quibus, cum ipſe Pontifex non poſſet per ſeipſum viſitare, neque congrueret ab Urbe, ſeu aliunde tranſmittere particulares Viſitatores, per quos, utpotè ad tempus in loco morantes, neque conſultum eſſet clauſuræ caſibus, qui in dies contingere poſſunt, præſentem, ſeu proximum ac promptum Viſitatorem exigentibus, idcirco Ordinariis tale munus demandatum eſt, ut advertunt Abb. *n.* 4. & cæteri *in eod. clementina*.

Hinc propterea Morales magis communiter concludunt, dictum Conciliare decretum locum non habere in illis Mo-
naſteriis exemptis, quæ ex Apoſtolica conceſſione ſubjacent 4
regimini & adminiſtrationi Regularium, quoniam viſitantur à *Generali*, vel à *Provinciali*, aliiſque ejuſdem Religionis Prælatis, ut præ cæteris firmant Sanchez *ad præcepta Decalogi, lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 21. Rodriquez *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 47. *artic.* 10. Miranda *in manual. Prælator. tit. de Monialibus, quæſt.* 2. *art.* 14. *concluſ.* 4. Bonacina *de clauſura, q.* 6. *puncto* 1. Tamburin. *de Jur. Abbatis, diſp.* 24. *quæſt.* 9. *num.* 5. *& cæteri plures*.

Et quoad Conſtitutionem Gregorii XV. dicebam eam ad limites dicti decreti Conciliaris intelligendam eſſe, cum
in aliquo ejus alterativa, vel innovativa non eſſet, niſi 5
circa facultatem, quæ ipſis Ordinariis conceditur proce-

dendi ad pœnas, & cenſuras contra exemptos, de qua, ratione privilegiorum, dubitari poterat, ut obſervat Lotter. *de Beneficiis lib.1. quæſt.24. num.66. cum ſequent.*

Quamvis autem hæc deducerem tamquam Advocatus, Nihilominus, ut ab initio agentibus pro hac parte inſinuavi, non videbantur tuta, quoniam dicta Sac. Congregatio con-
6 trarium tenet non attentis opinionibus Moralium, qui tamquam Regulares, in hac exemptionis materia parum probati teſtes videntur, utpotè cauſam propriam potius defendentes; Potiſſimè verò quia Conſtitutio Gregorii XV. expreſſam habet mentionem Regularium hujuſmodi Monaſteria gubernantium, unde propterea ceſſat omnis difficultas, quoniam Pontifex, ſciens adeſſe Regulares Viſitatores, adhuc hujuſmodi facultatem Ordinariis demandare voluit.

7 Deducebam ſecundò dictam legem adjectam in limine fundationis & à Sede Apoſtolica probatam ſuper omnimoda exemptione à juriſdictione, ac ſpecialiter à viſitatione Archiepiſcopi, illud præſertim obſervando, iſtam non eſſe exemptionem dativam, & merè privilegiativam, ut regulariter aliæ eſſe ſolent, in quibus ſtrictius proceditur, juxta naturam privilegiorum à jure exorbitantium, ac locorum Ordinariis præjudicialium, ſed eſſe exemptionem nativam, in ipſo Monaſterii ortu impreſſam, non ex mera gratia & privilegio, ſed ex quadam ſpecie juſtitiæ, & contractus correſpectivi initi inter Sedem Apoſtolicam & fundatorem, qui fortè alias non fundaſſet, unde propterea in materia juriſpatronatus, receptam propoſitionem habemus, leges in li-
8 mine fundationis, de conſenſu Ordinarii, vel alterius Superioris adjectas, obſervandas eſſe, quamvis juris contrarias ad text. *in capit. propterea, il ſecondo de Jurepatronatus cum concord.* per Ancharan. *conſ.129.* Lotter. *de Benef. lib.1. q.32. num.2. cum ſequent.* Barboſ. *de Epiſcopo, allegat. 70. num. 39. cum ſequent.* & habetur frequenter in ſua materia *ſub titul. de Jurepatron.*

9 Et in ſpecialibus terminis legis adjectæ per fundatorem ſuper viſitatione ſupponitur apud Greg. *deciſ.4. & 8. infra, & diſc.404. & 41.* licèt ex illius caſus particularibus circumſtantiis diverſimodè determinetur, ideoque dicebam dictam Apoſtolicam conceſſionem Joannis XXII. capiendam eſſe, non tamquam merum privilegium exemptivum, ſed tamquam conſenſum legibus fundationis præſtitum per Papam uti Ordinarium Ordinariorum, ut conſiderat Gabr. *conſ.192. num.9. lib.2.* Rot. *deciſ.218. num. 36. part. 6. & deciſ. 29. n. 8. part. 7. rec. & frequenter.*

Verum pariter iſtud motivum, reflectendo ad veritatem,
10 parum tutum videbatur, quoniam lex fundationis ita intacta remanet utpotè loquens de ordinaria, & propria Archiepiſcopi poteſtate & juriſdictione, cùm hanc exercere dicatur jure delegato ipſius Sedis Apoſtolicæ, quæ ſicut quemcumque alium Viſitatorem deputare poteſt, ita prohibenda non eſt prudentius id committere Ordinario, qui tamquam præſens in loco, & magis informatus, commodius cum minori ſumptu has partes explicere poteſt.

11 Alia etiam magis convincenti, & viva ratione concurren-
te, ſuperius etiam ponderata *in Marſicana, diſc. 18.* quod ſcilicet clauſuræ cuſtodia & Viſitatio, magis conſideranda eſt formaliter, & ab extra, quam materialiter & ab intra, reſpectu ſcilicet cleri, & populi ſæcularis, à quo potius, quam ab ipſis Monialibus ſcandala provenire ſolent, idcircò congruum eſt, hujuſmodi munus committi illis, qui juriſdictionem in eumdem clerum & populum in loca habent, & coercere poſſent, ut plenius *in eadem Marſicana.*

Ex alio autem fundamento, etiam cum ſenſu veritatis, dicebam dictam reſolutionem, vel minus probabilem, vel ni-
12 mium rigoroſam videri, ac revera non placuit, quod ſcilicet, ultra Viſitatores, & Superiores Regulares, iſtud Monaſterium habebat ex Apoſtolica delegatione in Viſitatorem Nuntium Apoſtolicum in ipſa Civitate continuò reſidentem, cum familia armata & juriſdictione fortè magis ampla in clerum & populum, unde propterea ceſſabant omnes rationes, de quibus ſupra, ob quas hujuſmodi munus Ordinariis per Sedem Apoſtolicam commiſſum eſt, cum illud explicetur per ejuſdem Sedis miniſtrum, cui ipſa Sedes omnia ejus longè graviora negotia committit, unde propterea videbatur caſus ſpecialis ſub dictis regulis non cadens.

Ea etiam ratione accedente, quod ita privilegium, & lex fundationis, retorquerentur in odium, atque deterioris conditionis eſſet iſtud Monaſterium adeo privilegiatum, quam alia non privilegiata unicum, vel duplicem Viſitatorem habentia, cum iſtud ita tribus Viſitatoribus ac ſuperioribus ſubjectum remaneret, Regularibus ſcilicet, Archiepiſcopo, & Nuntio, contra recepta principia, ut ea quæ favore introducta ſunt, in odium retorqueri non debeant, atque ſuper hoc motivo numquam audivi reſponſionem, quæ captivaret intellectum.

ANNOT. AD DISC. XXIV. & ſeq.

AD iſtam materiam juriſdictionis delegatæ Ordinarii loci viſitandi Monaſteria Monialium exempta, quoad concernentia cuſtodiam clauſuræ materialis, & formalis, ac etiam electionem Abbatiſſæ, videnda ſunt ea, quæ habentur *lib.14.* Miſcellan. Eccleſiaſt. *diſc. 16.* & in adnot. ad Concil. Trident. *diſc.36. & tit. de Regular. diſc.1. 24. & 50.*

CAMPANIEN. JURIS VISITANDI
PRO
PP. MINORIBUS OBSERVANTIBUS ET ALIIS
CUM EPISCOPO.

Caſus deciſus per Sac. Congregationem Concilii pro PP.

An juriſdictio à S.C.T. & Apoſtolicis Conſtitutionibus delegata Ordinariis in Monaſteriis exemptis, militet ubi obſtat lex fundationis approbata per ſedem Apoſtolicam.

S U M M A R I U M.

1 *Facti ſeries.*
4 *Deciſio S. Congregationis.*
3 *Privilegium Apoſtolicum quandoque ſtat pro conſenſu approbativo legum fundationis obſervandarum.*
4 *Concilio Tridentino derogatum cenſetur per derogationes generales, & non requiritur mentio ſpecialis.*
5 *Conſtitutio Gregor. XV. quid addiderit Concilio Tridentino.*
6 *Sub legibus, & diſpotionibus generalibus non venit Juſpatronatus ex cauſa oneroſa.*
7 *Papa non cenſetur velle derogare juri tertii.*
8 *De ratione ob quam etiam cum exemptis Sacramenta miniſtrantibus Ordinario loci datur Juriſdictio.*
9 *Et de ratione, ob quam etiam in monaſteriis exemptis circa clauſuram datur juriſdictio Ordinario.*
10 *An deputati laicorum debeant intervenire in clauſura Monialium.*

D I S C. XXVII.

DE anno 1542. Benedictus Tricaſius de Civitate *Cam-
pania*, mandavit in ea Civitate erigi Monaſterium 1
Monialium Ordinis S. Claræ ſub invocatione S. Jacobi, pro puellis aliquarum familiarum tantum, ſub diverſis legibus in ejus teſtamento contentis, ea præſertim, quod Monaſterium prædictum in temporalibus eſſet ſub adminiſtratione aliquorum ejus conjunctorum, eorumque deſcendentium, quos operis exequutores deputavit, *ac Jus habentes* nuncupavit, in ſpiritualibus verò, ſub viſitatione, cura, & regimine *P. Generalis*, ſeu *Provincialis Minorum Conventualium*, cum omnimoda exemptione à viſitatione, & alia juriſdictione, ſuperioritate Ordinarii Diœceſani, ac Metropolitani. Quæ diſpoſitio in ipſo fundationis limine, in omnibus & per omnia per Julium III. approbata fuit; Cumque deinde Pius V. generaliter curam Monialium exiſtentium penès Patres Conventuales, tranſtuliſſet ad locorum Ordinarios. Hinc proinde Epiſcopus prætendere cœpit, nedum viſitationem, & juriſdictionem, ſed omnimodam adminiſtrationem, unde propterea *Jus habentes*, recurſum habuerunt ad Gregorium XIII. qui per literas ſpeciales mandavit obſervantiam dictæ diſpoſitionis, & Apoſtolicæ approbationis, inhibendo dicto Epiſcopo, ne prætextu *Pianæ Conſtitutionis* in hujus Monaſterii cura, & adminiſtratione ſe ingereret, ita ut temporalis eſſet pœnès *dictos Jus habentes*, & ſpiritualis pœnès Minores Obſervantes loco Conventualium ſubrogatos; Verùm excitata denuo hujuſmodi prætenſione per Epiſcopum circa annum 1648. atque habito recurſu, tam per Generalem Minorum, quàm per *Jus habentes* ad Sacr. Congregationem Concilii, Pro obſervantia literarum Apoſtolica-
rum, & fundationis reſponſum fuit, non tamen ſuggerit 2
memoria, num dicta reſolutio fuerit generalis, etiam in ordine ad clauſuram, vel potius ſolum quoad curam, & adminiſtrationem, tam temporalem, quàm ſpiritualem reſpectivè, firma tamen remanente Epiſcopi delegata juriſdictione Concil. Trid. & Apoſtolicis Conſtitutionibus circa clauſuram, ut eſt probabile juxta caſum, de quo *in Neapolitana Monaſterii S. Claræ, diſc. præcedenti*, qui eſt caſus longè fortior,

tior, dum ibi adeſt alter delegatus Apoſtolicus, unde ceſſant omnes rationes, ob quas hujuſmodi juriſdictio locorum Ordinariis demandata eſt.

In hac autem diſputatione, tria erant Epiſcopi fundamenta. Primum ex diſpoſitione juris, non obſtante lege fundationis, utpote deſtituta conſenſu Ordinarii, quo accedente,
3 & non alias procedit concluſio, ut leges per patronum in limine fundationis adjectæ, quamvis juri contrariæ ſervari debeant. Secundo ex diſpoſitione Sacri Concil. Triden. *ſeſſ. 25. de regular. capit. 5.* non obſtantibus literis Gregorii XIII. utpotè non continentibus ſpecialem ejus mentionem, ut requiritur in Conciliis Generalibus, regulariter non venientibus ſub generalibus derogatoriis obſtantiarum; Et tertiò in Conſtitutione 16. Gregorii XV. poſtmodum ſuperventa, quæ ſpecialiter loquitur de Monaſteriis exiſtentibus ſub cura & regimine Regularium.

His tamen non obſtantibus, quatenus pertinet ad curam, regimen, & adminiſtrationem, excepto caſu clauſuræ ut ſupra, Contrarium, cum ſenſu etiam veritatis, probabilius dicebam; Singula enim objecta prædicta examinando, Quatenus pertinet ad primum, non impugnabam concluſionem in puncto juris, negabam verò applicationem ad factum, ob interventum Apoſtolicæ confirmationis, tam Julii III. quàm ſucceſſivè Gregorii III. habendæ loco conſenſus Ordinarii, cujus vices Papa rectè ſupplet, utpote Ordinarius Ordinariorum, ideoque privilegia Apoſtolica emanantia in approbationem voluntatis fundatorum, capienda ſunt potius in terminis dicti conſenſus approbativi, quam puræ gratiæ, & privilegii, ex iis, quæ habentur *in dicta Neapolitana Monaſterii S. Claræ, diſc. præcedenti*, & infra, *diſc.41.*

Et quoad obſtantiam Concilii Tridentini, plana erat reſponſio, ob poſteriores literas Gregorii XIII. per quas ceſſabat difficultas, quæ militare poſſet attentis Litteris Julii, an ſcilicet per ſuperveniens Conciliare decretum eis derogatum
4 eſſet. Non obſtante omiſſa ſpeciali mentione regulariter neceſſaria in Conciliis Generalibus, juxta ea quæ occaſione exemptionis decimarum ſuper derogatione Concilii Generalis Lateranenſis, *in capit. nuper, de decimis*, habentur frequenter in ſua materia, *ſub tit. de decim.* Quoniam reſpectu Concilii Tridentini, licèt illud ſit generale, & Oecumenicum, attamen ex diſpoſitione Conſtitutionis Pii IV. editæ ſuper ejus confirmatione, & publicatione, hujuſmodi regula ceſſat, illudque venit ſub derogatoriis generalibus, quoties defectus intentionis non obſtat, deductus ex aliquo facto Papæ ignoto, Cavaler. *deciſ.181. n.3. deciſ.179. num.6. & 687. n.25. part.2. rec. & frequenter.*

Demum quoad Conſtitutionem Gregorii XV. duplicem
5 dabam reſponſionem, unam quod ſicuti advertit Lotter. *de Beneficiis, lib.1. q.24. num.66. & ſequent. & habetur in d. Neapolitana Monaſterii S. Claræ, diſc. præced.* dicta Conſtitutio nihil addidit Concilio Tridentino, neque jus diſpoſitionem alteravit, niſi quoad facultatem Ordinariis attributam, in caſu hujus delegatæ juriſdictionis, compeſcendi etiam per cenſuras, & pœnas exemptos, ſtante quod ex magis communi, præſertim Moralium ſenſu, de hac facultate dubitabatur.

Et alteram, congruam etiam dictis literis Julii tertii, ne
6 ſub decreto Conciliari caderent, quod ſcilicet non agebatur de mero privilegio, ſeu mera gratia, ſed de conceſſione per quamdam ſpeciem juſtitiæ, & actus correſpectivi in limine fundationis, ut ſuprà, quæ ſpecies conceſſionis regulariter abſque ſpeciali mentione non venit ſub legibus, & diſpoſitionibus generalibus, Creſcent. *deciſ. 5. de privil.* Mateſcott. *l. 2. var. c.40. n.28.* Lotter. *de Benef. lib. 2. quæſt. 8. num. 26. & ſequent. & infrà, diſc.41.* ac etiam habetur frequenter in materia juriſpatronatus laicorum ex fundatione & datione, vel dotis augmento præponderante, ita ut dicatur potius ex juſtitia quam ex gratia, ut non veniat ſub regulis Cancellariæ, aliiſque legibus generaliter diſponentibus de Beneficiis, ut in ſua materia.

Aſſiſtente etiam regula generali, excluſiva voluntatis de-
7 rogandi juri tertii, ex propria providentia magis, quam ex illa legis, vel Principis quæſito ad communiter notata ad intellectum text. *l. aſſiduis, ff. qui potior in pign.* ex collectis per Add. *ad deciſ.666. p.4. rec. tom.3.* Otthob. *dec. 115. n.5. & 6.* quæ regula ſi procedit in quocumque Principe, fortius magiſque de plano locum habet in Papa, expreſsè profitente per ejus regulam, *de jure tertio quæſito non tollendo*, non derogare juribus tertii, ex deductis per Gomeſium ad eandem regulam, Gabr. *de jur. tertii quæſito non tollend. concl.1.* cum concord. collect. per Add. *ad dec.666. p.4. rec. tom.3.*

In dicta tamen reſolutione, ſuggerit memoria, reſerva- 8
tam fuiſſe approbationem Confeſſariorum; Et meritò, quia tunc juriſdictio exerceri non dicitur cum ipſo Monaſterio, ſed cum ipſis Confeſſariis volentibus Sacramenta intra diœceſim miniſtrare, quamvis hæc ratio, retenta quoad Monaſterium omnimoda exemptione, non eſſet tuta, quoniam ex eadem ratione, ob quam cum ſola licentia, & approbatione ſuperioris Regularis; iſtud Sacramentum per ipſos Regulares, & exemptos miniſtratur intra ipſorum Monaſteriorum, ſeu Conventuum virorum ambitum, cùm viris regularibus, ſeu aliis Prælato regulari ſubjectis, ita pariter in præſenti, cum ex frequenter ſupra deductis, juriſdictio Ordinariis locorum delegata, etiam cum exemptis Sacramenta miniſtrantibus, competat, potius in ratione activa, quam paſſiva, & ſic ratione cleri, & populi ſæcularis, quibus tamquam propriis ovibus, & ſubditis ſub ejus cura exiſtentibus divina pabula miniſtrantur; Nihilominus cum agatur de Monialibus, in hac parte laudavi moderationem; Prout etiam in altera, ut puto ſequuta, circa cuſtodiam, ſeu violationem clauſuræ, ex ratione deducta in dicta Neapolitana, & in Marſicana, *diſc.18. & alibi*, quod ſcilicet hujuſmodi cuſtodia, magis pendet ab extra, quam ab intra, & ſic potius ratione cleri, & populi ſæcularis, quem Prælatus Regularis inferior compeſcere non poteſt.

Alia etiam ratione accedente, quod licèt æquè, ac in Or- 9
dinario loci, non improbabiliter fiducia haberi poſſet in vigilantia, & cura Prælati Regularis majoris, puta *Generalis*, vel etiam *Provincialis*, cujus fides, & idoneitas per univerſam Religionem, ſeu Provinciam reſpectivè probata eſt, ad quod non minus regulariter, probati & primi ordinis Patres eligi ſolent; Adinſtar illius fiduciæ, quam Sac. Conc. Trid. habet quoad juriſdictionem ſpiritualem in iis, qui ſunt Capita Religionum; Nihilominus iſti majores Prælati non ſemper reſident in loco, utpote univerſam Religionem, ſeu Provinciàm reſpectivè peragrantes, & viſitantes, ideoque conſultum non eſt hujuſmodi viſitationi clauſuræ, pro qua neceſſaria eſt Prælati, vel præſentia, vel vicinitas continua, ut promptè occurrere valeat caſibus, qui in dies contingere poſſunt, ut ponderatur in ead. Neapolit. unde meritò omnes hujuſmodi difficultates ſubſtulit Conſtitutio Alexandri VII. edita de anno 1664.

Quia verò non agebatur de Monaſterio, generaliter & 10
indefinitè admittente omne genus perſonarum, ſed reſtricto ad mulieres de genere dictorum *Jus habentium*, quibus temporalis adminiſtratio commiſſa eſt. Ponderabam ex hac facti circumſtantia, omninò mandari debere id, quod antiquitus, ex nimium laudabili conſuetudine in omnibus Monaſteriis ſervabatur, ut ſcilicet quotieſcumque Confeſſarii, Medici, Chirurghi, vel etiam ipſimet Epiſcopi, vel Superiores, Monaſterium ingredi volunt, id facere debeant cum interventu alicujus ex probatis patribusfamilias, qui vulgò *Deputati* dici ſolet, ab ipſa populi Communitate nominati; Quoniam cum ſint cives, propriumque, ac proximum habeant intereſſe, filiarum, ſororum, aliarumque conjunctarum; magis eis cordi eſt clauſulæ cuſtodia; Unde propterea occaſione plurium controverſiarum deſuper habitarum inter Epiſcopos, & Communitates ſæculares, præſertim in una Cuſentina inter illam Civitatem, & Archiepiſcopum habita in Sac. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium. Dicebam in hac materia; errores, ac exorbitantias inconvenientium productivas, adeſſe hinc indè, & in utroque extremo reſpectivè vitioſo; Ex parte ſcilicet laicorum, ultrà quam ut par eſt id prætendentium in ratione authoritativa, & juriſdictionali, quaſi quod Epiſcopus, vel alii per eum deputati, clauſuram ingredi non poſſent abſque interventu illorum, quos ipſa Communitas deputavit pro ejus libito, quod revera eſt fabuloſum, unde merito Sac. Congreg. pluries banc prætenſionem rejecit, præſertim quia laici pro hujuſmodi prætenſæ conſuetudinis obſervantia, imprudenter laicales Magiſtratus adire ſolent.

Et è converſo magna videtur imprudentia Epiſcoporum, aliorumque Prælatorum, ex prudenti conſilio id non practicandi, cum ita eorum indemnitati quocumque caſu conſultum ſit, ac etiam pluribus inconvenientibus occurreretur; Unde propterea mihi videbatur, quod per Sacram Congr. generaliter id injungi deberet Epiſcopis, aliiſque Prælatis, clauſuræ Monialium curam habentibus, quod ſcilicet ipſi, in ratione conſultiva requirerent Communitatem laicalem, ejuſque Conſilium Generale, vel particulare, ut ſibi videbitur; pro nominatione plurium probatorum patrumfamilias, qui ad hoc munus toti populo intereſſato in pudicitia Monialium opportuni videantur, & ſic tanquam per ſpeciem illius

illius gratæ, & conſultivæ nominationis, quam aliquando
Prælati à Parochianis, & Populo exigere ſolent de Clericis,
ex quibus gratus Rector eligatur, ad not. *per Canoniſtas in c.*
quod ad Dei timorem, de ſtatu Monachorum, Cavaler. *deciſ.*
416. num. 1. cum ſimilib. ad effectum ſcilicet, ut idem Præla-
tus, ex pluribus ita per populum approbatis, ex propria ju-
riſdictione, & authoritate eligat aliquos ſibi bene viſos, cum
ita ceſſaret facultas poteſtativa, & juriſdictionalis laicorum,
& rectè ſatisfieret populis, multiſque inconvenientibus
conſuleretur.

COLONEN. MONASTERII S. CORNELII AD INDAM

PRO ABBATE, ET MONASTERIO CUM ARCHIEPISCOPO.

Caſus diſputatùs in Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Re-
gularium, & abſque reſolutione remiſſus ad Rotam.

An & quando Ordinarius loci juriſdictionem ha-
beat etiam ordinariam in Monaſterio Regulari,
ejuſque Abbate, & Religioſis, ubi agitur de il-
lis Monaſteriis, quæ cum aliis non connectuntur,
ſed reguntur de per ſe, & independenter; An ſci-
licet exemptiones generales competentes Reli-
gionibus, capiant hæc Monaſteria.

S U M M A R I U M.

1 *In partibus Ultramontanis plura Monaſteria regularium*
reguntur ſingulariter, & de per ſe independentèr.
2 *Caſus controverſiæ.*
3 *De generica exemptione Monachorum, & regularium ex*
Synodo celebrata ſub Divo Gregorio Magno, & n. 8.
4 *Hodie univerſus ordo regularis eſt exemptus.*
5 *Cauſæ exigentes probationes, & proceſſum remittuntur*
per Sac. Congreg. ad Judices ordinarios.
6 *Congregatio Caſſinenſis non egreditur Italiam, ejuſque*
privilegia non conveniunt Monaſteriis Ordinis S. Be-
nedicti extra Italiam.
7 *De origine, progreſſu, & diviſione Ordinis S. Benedicti.*
8 *De eadem exemptione generali Regularium, de qua n. 3.*
9 *De differentia in propoſito exemptionis inter Religiones,*
quæ reguntur per viam univerſitatis, & Monaſteria
ſingularia.
10 *Recenſentur aliqua exemptionis, vel ſubjectionis argu-*
menta.

D I S C. XXVIII.

1 CUm in partibus Ultramontanis, præſertim verò, ac
frequentiùs in Germania, quamplura adſint Monaſte-
ria Regularium, independenter, & de per ſe cum pro-
prio Abbate, & Capitulo ſe regentia, abſque communica-
tione cum aliis Monaſteriis, ſive Univerſitate Religionis,
ſeu Congregationis, ut habetur in Treveren. unionis *dec. 24.*
part. 9. recent. & in aliis; Cujus naturæ, ſeu qualitatis eſt
Monaſterium S. Cornelii ad Indam Ordinis S. Benedicti
Congregationis Bruffaldenſis, ſitum intra limites diœceſis
Colonien. Atque Archiepiſcopus prætenderet, illud ſibi ju-
2 re ordinario in omnibus eſſe ſubjectum, præſertim verò cir-
ca viſitationem: E converſo autem ex parte Monaſterii præ-
tenderetur exemptio generaliter competens Monachis; Vel
ex generica exemptione Monaſtico Ordini conceſſa in Sy-
nodo habita ſub Divo Gregorio Magno anno 1601. de quo
3 *in Canone, quam ſit neceſſarium 16. quæſt. 2.* Baron. in annal.
eodem anno 1601. Paſſarin. *tom. 3. de ſtatu hominum, quæſtion.*
180. num. 10. inſpect. 10. nu. 9 4. & cæteri. Vel ex privilegiis
ſpecialibus Ordinis S. Benedicti conceſſis per Clementem V.
Benedictum XII. & Eugenium IV. Vel demum ob genera-
lem communicationem privilegiorum, quæ habetur inter
Religiones, ob quam, ſive directè, ſive indirectè univer-
4 ſus ordo Regularis de facto exemptus eſt, ut advertunt Coc-
chier. *de juriſdictione in exemptos, p. 1. quæſt. 17. num. 9.* Bar-
boſ. *de Epiſcopo, alleg. 105. num. 3.* Tambur. *de jur. Abb. tom.*
1. diſp. 15. quæſito 2. & cæteri apud eos, & apud Frances *Epi-*
ſcopum Barbaſtrien. in Paſtoral. Regul. part. 2. q. 2. ubi latè de
hac materia exemptionis Regularium, ejuſque origine, &
introductione.

Orta proinde deſuper controverſia, & re delata ad Sacr.
Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, poſt bi-
nam diſputationem, cum multa hinc inde invicem pugnan-
tia deducerentur, ac ſupponerentur in facto, quæ probationes,
ac formalem proceſſum requirebant, & ex quibus, exem-
ptionis, vel reſpectivè ſubjectionis deciſio pendere videba-
tur; idcircò nulla capta reſolutione, ad normam Conſtitu- 5
tionis 74. Sixti V. cauſa, tanquam exigens formalem pro-
ceſſum, & telam judiciariam, remiſſa fuit ad Rotam, ubi
pendet indeciſa, quod huc uſque ſciam.

In dictis autem diſputationibus habitis in Sac. Congrega-
tione, tres fuerunt inſpectiones, ſeu puncti; Primò ſcili-
cet, an iſtud Monaſterium cenſendum eſſet Ordinis S. Bene-
dicti, ita & taliter, quod ei convenirent Apoſtolicæ Con-
ſtitutiones concedentes privilegia exemptiva, & præſertim
verò, 2. & 9 Innocentii IV. Secundò, an poſita negativa,
ſuffragaretur exemptio generalis competens univerſo Ordi-
ni Monaſtico, omnibuſque Religionibus, Regularibus,
vel directè, vel per communicationem, ut ſupra; Et ter-
tiò circa ſpeciales facti circumſtantias, quæ reſpectu hujus
Monaſterii quoad exemptionem, vel ſubjectionem reſpecti-
vè concurrebant.

Quoad primum, ſcribentes pro Archiepiſcopo in eo in-
ſiſtebant, quod originalis exemptio competens Monachis 6
Nigris Ordinis S. Benedicti, conſtituentibus in Italia Con-
gregationem, quæ B. Juſtinæ de Padua, ſeu Caſſinenſis di-
citur, proveniret à dictis Conſtitutionibus 2. & 9. Eugenii
IV. percutientibus tantum dictam Congregationem; Hinc
inferendo, eas ſuffragari non poſſe huic Monaſterio, utpo-
tè nullam connexionem habenti cum dicta Congregatione
non egrediente limites Italiæ, & conſequenter, quod iſtud
Monaſterium, ſive eſſet Ordinis S. Benedicti, ſive cujuſ-
cumque alterius ordinis, remaneret ſub diſpoſitione juris
communis, qua attenta, & ceſſantibus privilegiis exemptio-
nis, ex magis communi, & vera opinione, de qua infrà in
ſecunda inſpectione, Monachi, ſeu Regulares, adinſtar re-
liqui cleri, & populi, ſubjacent juriſdictioni, ac legi diœ-
ceſanæ illius Ordinarii, intra cujus diœceſis limites vivunt.

Scribens pro Monaſterio, non negabam, dictas Conſti-
tutiones Eugenii IV. percutere ſolùm dictam Congregatio-
nem Caſſinenſem, non egredientem limites Italiæ, proindè-
que non conplectentem iſtud Monaſterium, quod ab ejuſ-
dem Congregationis Præſidente Generali, aliiſque Superio-
ribus, nullam habet dependentiam, ejuſque profeſſores di-
cuntur de Congregatione Bruffaldenſi; Dicebam tamen, non
exindè reſultare, eorumdem ſcribentium aſſumptum, ſeu
conſequentiam, quod ſcilicet illud non eſſet Ordinis S. Be-
nedicti, quaſi quod iſte ad hanc ſecundam Congregationem
reſtrictus eſſet; Hoc enim erat æquivocum clarum, quale
etiam reputatum fuit per Sac. Cong. quæ in hoc puncto nul-
lam habuit difficultatem, quod ſcilicet iſtud Monaſterium eſ-
ſet etiam dicti Ordinis S. Benedicti.

Ad quod probandum, aſſumendo materiam ab alto, ſeu
origine dicebam, S. P. Benedictum in loco, qui dicitur *Sub-*
lacus, inſtituiſſe ordinem Monaſticum, qui in Eccleſia la-
tina, ſeu occidentali fortè fuit primus, per univerſum Or- 7
bem mirificè dilatatus, & qui ad differentiam multarum Con-
gregationum, ſeu Reformationum filialium ab iſta Religio-
ne tamquam à matre emanantium, ut ſunt *Ciſtercienſes, Clu-*
niacenſes, Cœleſtini, Chartuſiani, Camaldulenſes, Olive-
tani, Montis Virginis, Valliſumbroſæ, & alia, ab antiquo
nuncupari conſueverunt *Monachi Nigri*, ut liquet *ex Clem.*
prima de ſtatu Monachorum, ubi *Monachi Nigri* nuncupan-
tur, & ex conſtitutione V. Benedicti XII. edita pro hujus Ordi-
nis bono regimini, ubi dicitur, *illum à mari uſque ad mare ſe*
dilataſſe, atque per univerſa Orbis climata ſe illuſtraſſe; Un-
de propterea convincebatur manifeſtus error dicti aſſumpti,
quod ſcilicet Ordo prædictus reſtrictus eſſet ad Congrega-
tionem Caſſinenſem citra montes reſtrictam.

Et in ſpecie hujuſmodi religioſorum de Congregatione,
ſeu Obſervantia Bruffaldenſi in Germania, quod ſint Ordi-
nis S. Benedicti, habetur in Salamantina Cucullæ 9. Decem-
bris 1658. & 23 Junii 1659. coram Cerro impreſſ. poſt col-
luctationes Bondeni *dec. 56.* præſertim in prima, in quibus
deciſionibus, ex Bellamer. *conſ. 32. num. 23.* & aliis habetur,
Apoſtolicas Conſtitutiones loquentes de Monachis Nigris,
convenire Benedictinis, non autem Baſilianis, quamvis ha-
bitum nigrum quoque geſtantibus.

Quia verò hic Ordo tractu temporis in varios abuſus in-
cidit, diverſaſque ſciſſuras paſſus eſt, ut patet *ex toto tit. de-*
cretalium de ſtatu Monachorum, præſertim *capit. cum Mo-*
naſterium, ubi in ſpecie de Monaſterio Sublacen. *& ex dicta*
Clem. 1. eodem titul. ac etiam ex Conſtitutione V. Benedicti
XII. unde vel fortè ex primævo inſtituto, vel ex ſubſequuta
introductione, ſingula Monaſteria, etiam in Italia, ſin-
gulariter & de per ſe regebantur, eo modo, quo in Germa-

nia, aliiſque partibus Ultramontanis, etiam hodie practi-
catur, unde relaxationes à regula, aliique abuſus prodierunt;
Idcircò in aliquibus Italiæ partibus prodiit quædam ejuſdem
Ordinis reformatio, quæ *Congregatio unitatis*, ſeu *de ob-*
ſervantia nuncupari cœpit, frequentiori autem vocabulo
Beatæ Juſtinæ de Padua, quia fortè ibi initium habuit,
cui Congregationi Eugenius IV. in dictis Conſtitutionibus
multa conceſſit privilegia, illud præſertim ampliſſimæ
exemptionis à quacumque Ordinariorum juriſdictione, &
ſuperioritate.

Cum autem Monaſterium Caſſinenſe, in quo S. Benedi-
ctus Ordinis inſtitutor ultimam ſedem habuit, ac mortuus
eſt, dari ſoleret in Commendam Cardinalibus, vel Præla-
tis, Julius II. per ejus Conſtitutionem primam, illud pro-
prio Abbati regulari reſtituit, ac etiam univit dictæ Congre-
gationi, cujus Caput in futurum eſſe deberet; Et quæ ab ip-
ſo nomen acciperet, Caſſinenſis proinde nuncupata; Atque
ſive poſteriori tempore iſtius inſtar, ſive prius in aliis mundi
partibus, aliæ prodierunt Congregationes ſub diverſis Con-
ſtitutionibus, & privilegiis, diverſiſque Prælatis, & mo-
dis rectæ, & inter quas præſertim eſt iſta Bruffaldenſis in
Germania, cum ea differentia, quod pleraque ejuſdem inſti-
tuti Monaſteria in vicem connectunt, tamquam plura mem-
bra unum corpus, ſeu unam Univerſitatem conſtituentia,
adinſtar dictæ Congregationis Caſſinenſis; Pleraque verò
reguntur ſingulariter, ac independenter. Et ſic benè dice-
batur per ſcribentes in contrarium, dictas Conſtitutiones
Eugenii IV. aliaque privilegia conceſſa Congregationi Caſſi-
nenſi, non convenire huic Monaſterio, & ſimilibus, non
inde tamen inferebatur ad aliud aſſumptum, quod non eſſet
Ordinis S. Benedicti.

8 Quare tota diſputatio percutiebat ſecundum punctum,
in quo ſcribens pro Monaſterio tamquam Advocatus, dedu-
cebam dictam exemptionem generalem ex Synodo Grego-
rii I. de anno 601. relatus per Botonium, Paſſerin. & alios
ſupra initio allegatos; Addendo etiam reſpectu hujus Or-
dinis S. Benedicti, magnam veriſimilitudinem, quod cum
continuato ſpatio annorum circiter 300. per ſucceſſivum
ordinem 25. ferè Pontifices ejus alumnos habuerit, prorſus
improbabile videbatur, quod hæc, & alia longè ampliora ei
conceſſa non eſſent privilegia, iſtud præſertim generalis
exemptionis, quo de facto quælibet, quamvis exigua, &
obſcura Religio potitur.

Verùm reflectendo ad veritatem, contrarium credebam
probabilius, tum quia verius, ac magis communiter rece-
ptum eſt, ceſſantibus privilegiis particularibus, Regulares
tam quoad Eccleſias, quam quoad perſonas, ſubjacere
Ordinariis locorum, & comprehendi ſub generalitate, text.
in cap. omnes Baſilicæ 16. quæſtion. 7. ut antiquioribus allega-
tis habetur apud Tamburin. Barboſ. Frances, & alios ſupra
initio allegatos, Fagnan. *in cap. nimis prava, n. 3. de exceſſ.*
Prælatorum, Rota *deciſ. 238. num. 2. part. 1. rec.* & plenè, ac
eruditè comprobat Cardinalis de Albicis in ſecunda reſpon-
ſiva diſceptatione edita in Romana juriſdictionis, ſeu tituli
Cardinalitii, de qua in r. 3, *diſc. 34. in 1 quæſt.* & quæ diſce-
ptationes habentur impreſſæ in calce hujus tit.

Tum etiam magis in ſpecie, quia id manifeſtè probatur
per text. *in cap. finali, de ſtatu Monachorum*, ubi agitur in in-
dividuo de hoc Ordine S. Benedicti, & diſtinguuntur Mo-
naſteria exempta à non exemptis, ac probat etiam textus *in*
cap. conquerente de officio Ordinarii, ubi præſupponitur fa-
cultas Ordinarii viſitandi Capellas, & Eccleſias iſtorum Mo-
nachorum S. Benedicti; Idemque comprobari obſervabam ex
eiſdem Conſtitutionibus Eugenii IV. concedentibus hanc
exemptionem per ſpeciem novi privilegii, quod ſupponit
præcedentem ſubjectionem, cùm non detur acquiſitio rei,
quæ jam obtinetur; Ac etiam id clarè comprobat obſervan-
tia, præſertim in Germania, quod multi ſunt Abbates exem-
pti, confirmationem recipiente à Sede Apoſtolica tamquam
huic immediatè ſubjecti, alii verò ab Ordinariis locorum,
& conſequenter clara eſt contradiſtinctio.

Neque dicta inveriſimilitudo, quam alias more Advocati
nimium exagerabam, alicujus momenti videtur, quoniam
9 magna differentia eſt inter eas Religiones, ſeu Congregatio-
nes, quæ in forma Collegiali, ſeu per Conſtitutionem Uni-
verſitatis, reguntur cum *Generali & Provincialibus*, aliiſque
Prælatis, itaut omnia Monaſteria, omneſque profeſsores ſub
eodem inſtituto vivant, eiſdemque Superioribus, ac Viſita-
toribus ſubjaceant, & illa Monaſteria, quæ ſingulariter, &
de per ſe reguntur, cum in iſtis ceſſet illa ratio, ob quam, ci-
rca abuſus, & inconvenientia, practicabiles ſunt exemptio-
nes Regularium ab Ordinaria juriſdictione, à qua tamen ne-
que omnino immunes exiſtunt, cum ſubjaceant etiam in ple-
riſque caſibus recenſitis per ſupra allegatos, præſertim per
Barboſ. *de Epiſcopo dict. alleg.* 105. Tamburin. Frances, Fa-
gnan. & alios *ubi ſup.*

Hinc proinde, unicum fundamentum hujus partis, re-
ſtringebatur ad particulares facti circumſtantias, ex quibus
prætendebatur iſtud Monaſterium reperiri in quaſi poſſeſ-
ſione exemptionis, ac immediatæ ſubjectionis Sedi Apoſto-
licæ; Super quo tamen maturum judicium pro veritate ef-
formari non potuit, cum totum pendeat à probationibus de-
ſuper faciendis; Urgebant tamen ea, quæ ex parte Archie-
piſcopi deducebantur, præſertim quod Abbas ab ipſo Mona-
ſterio electus, confirmationem reciperet ab Archiepiſcopo,
cui obedientiam, ac fidelitatem promittere ſolet, quod eſt
ſubjectionis argumentum, ut ponderatur in Marſicen. Ju-
riſdictionis apud Buratt. *deciſ. 578. nu. 9.* & in eadem 18. Fe-
bruarii 1647. coram Bich. *deciſ. 24. num. 37. part. 10. rec.* Ma-
gis verò ſtringebatur diſcretiva aliorum Abbatum in eadem
diœceſi, aliiſque hujus regionis partibus exiſtentium, qui
noviter electi ratione exemptionis à quocumque Ordinario,
ac immediatæ ſubjectionis Sedi Apoſtolicæ, ab iſta confir-
mationem recipere ſolent, quod ſupponebatur in hoc Abba-
te non practicari; Quamvis è converſo multæ darentur enun-
ciativæ ſuper hujuſmodi exemptione, cujus non leve argu-
mentum reſultabat etiam à conſuetudine, quod illud ſubja-
ceret viſitationi Nuntii Apoſtolici, ad inſtar aliorum Mona-
ſteriorum exemptorum; Magnique momenti videbatur il-
lud facti præſuppoſitum, quod idem Archiepiſcopus Colo-
nien. ſeu ejus Officiales iſtud Monaſterium viſitaſſent ex ejuſ-
dem Nuntii Apoſtolici delegatione.

M E S S A N E N.

PRO ARCHIEPISCOPO CUM RELIGIONE HIEROSOLYMITANA.

Caſus deciſus per Sacr. Congregationem immuni-
tatis pro Archiepiſcopo.

De juriſdictione Ordinarii loci in exemptos, præ-
ſertim in Milites Hieroſolymitanos ejus juriſdi-
ctionem turbantes, Et an poſſit eos excommuni-
care, ſeu excommunicatos declarare, eorum-
que Eccleſias interdicto ſubjicere, non obſtanti-
bus ſpecialibus privilegiis, ne excommunicari,
vel aliis cenſuris innodari poſſint.

S U M M A R I U M.

1 *Caſus controverſiæ.*
2 *Ordinarius poteſt procedere ad cenſuras contra Regulares*
exemptos habentes privilegium in ſpecie cenſurarum,
ubi agitur de cenſuris illatis à jure.
3 *Multo magis, ubi agitur de re notoria.*
4 *Item poſſunt exempti ab eo puniri, & cenſuris affici ob*
ſuam juriſdictionem turbatam.
5 *Regulares prius erant ſubjecti Ordinario.*
6 *Conceſſa juriſdictione cenſentur conceſſa omnia ea, ſine*
quibus illa effectum ſortiri non poteſt.
7 *Privilegium competens regularibus, ne poſſint excommu-*
nicari, an procedat in caſibus, in quibus iſti ſunt ſub-
jecti Ordinariis, & de differentia inter jus commune,
& Concilium Tridentinum.
8 *Interdictum Eccleſiæ apponitur ob crimen perſonarum,*
& de cauſis, ob quas illud apponatur.
9 *Exemptio ab interdicto nunquam ſuffragatur illis, qui*
ſunt ejus cauſa.

D I S C. XXIX.

CUm quidam Clericus inquiſitus, vel à carceribus, vel
à manibus familiæ Curiæ Archiepiſcopalis Meſſanen. 1
fugiens, in Eccleſiam Religionis Hieroſolymitanæ, ejuſ-
dem Civitatis ſe confoviſſent, miniſtri verò dictæ Curiæ Ar-
chiepiſcopalis, illum exindè extrahendo, ad carceres tra-
duxiſſent, quidam Eques Goto dicti Prioratus Locum-
tenens, aliique Equites, & miniſtri, ægreferentes hujuſ-
modi extractionem, utpote ab eis reputatam præjudicia-
lem privilegiis Religionis, accedentes armata manu ad Pa-
latium Archiepiſcopale, cum non levi ſcandalo Promoto-
rem fiſcalem, qui erat Clericus in ſacris percuſſerunt, quem-
dam curiæ ſervientem lethaliter vulnerarunt, & carceratum
violenter ad eamdem Eccleſiam reduxerunt; Unde Archie-